

СРПСКИ НАРОД

НАУК ИЗ АПРИЛСКЕ КАТАСТРОФЕ

Кроз неколико дана сећајемо се у болу и у студу најтужнијих дана свеколике историје српског народа. Дуго и дуго, в можда и за сва времена црвене нам образи пред нама самима, пред нашим потомством и пред другим народима ради срамоте, коју смо доживели априла 1941 године. Српски народ неће моћи никада да заборави љагу, коју су нанели његовом часном имену његове тадаље лажне вође и у највећој тузи поновиће народно проклетство из прошлости: «Великвиши, проклете вам душа!»

Несумњиво је да је било и других болних тренутака у прошлости српског народа, када је са историских висина падао у блато. Али, можда никада није тако ниско пао као априла 1941, јер никада није имао једно тајко саможиво и лакомислено вођство, које је издало српску заставу не трепнувши оком и прокоцкало најдржак тековине српског народа. Призори паничног бежања главом безобзирице одговорних чиниоца за судбину српског народа, који су га ради својих амбиција и туђих интереса увалили у рат, остаће незаборављени и неизгладиви у најшој историји.

Отсуство сваког смисла за предвиђање, лакомислена самовереност пред неизбежношћу догађаја, па затим паника, страх за голи живот, потпуна пометежност на врховима државе Јесу обележје тих мучних дана, када је цео народ био остављен самом себи, да се сам сналази и спасава у вртлогу догађаја, које су његови неспособни и лакомислени вођи изазвали.

Ститиши што пре на сигурније место, носећи са собом што више злата и вредности, докопати се пре свију авиона био је једини циљ ових кобних старешина и главаша у униформи или у цивилу, од којих је сваки заслужио куршум у чело због напуштања повереног му задатка и места у часу борбе. И већи део нашег друштва, заражен овим примерима, показивао је слично отсуство сваког смисла за одговорност и дужност, мислећи само на своје главе, дивљачки гурајући се једни преко других, готово газећи нејаку децу и старице, да би саво што пре доспели у сигурнију зону. Једно труло друштво, један нездрав поредак испољавао је све своје негативности у овим критичним часовима.

Вртоглаво бежање виновника

Плаћеници и издајници, властољубиви слабићи и народне изјевице нису у тим часовима мислили на част и понос српског народа, благо које је он крваво стекао, већ су знали само да неуморно беже тражећи спас од заједничке казне за свој злочин. Одиста, не знамо за болније странице српске историје него оних десетак дана од отварања непријатељства до потпуне капитулације, када је српски народ кривицом наметнутих силом вођа пошао у Један рат, чији му је смишаво био туђи и када је у оном међусу и општој забуни био остављен самом себи.

Гњев и стид обузели су српски народ због срамоте које је доживео тих дана, када је због лудости и неспособности својих вођа доживео тешку историску деградацију, и са једног од завидних места у редовима нација био одбачен у задње редове, међу оне који нити имају мудрост да схвате смисао догађаја нити пак јунаштво да победе тешкоће.

Показало се да фанфаронаде, лупетања о некаквој нашој снази не значе ништа када треба показати смисао за организацију и дисциплину, смисао за употребу модерног оружја. И тај болесно амбициозни генерал, који је у туђој служби завео свој народ, знао је само да бесомучно бежи од места до места, немоћан да из-

издајничког чанка. Од издајника интереса свога народа они су постали трговци његове крви и његове жртве, наплаћујући код својих наредбодаваца, који им осигуравају угодан живот, док заводе свој народ и шаљу га у нове катастрофе.

Место да у забораву и скрушености покажнико потраже заборав за своје грехове за националну катастрофу, коју су проузроковали својом коцкарском лакомисленошћу и издајничком службом, они су из Лондона и из других места покушавали и даље да заводе народ и да лажима и обећањима наводе га на неразумне поступке. Једући хлеб издаје, примајући туђе злато, они су изгледе изгубили и последњу трунку савести и у потпуном мраку издаје наносили тешке ударце српском народу, који су могли да буду и смртоносни.

То је трагична историја овог издајства беспримерног у историји народа због кога српски народ умalo није изгубио главу, а због кога је доживео толико недаћа и тешких дана.

Са грчем у срцу, са болом у души и са јауком на уснама сећамо се после две године ових дана пада и срамоте, који претстављају најтужније странице српске историје, у којима има и листова, који су наш понос и наша слава пред светом. Сећамо се тих дана да бисмо у нашој савести и пред лицем целог народа испитали да ли смо из дубине пада пошли путем испаштања и покајања, да бисмо покајали стари грехове и исправили старе грешке. Чак ни национална катастрофа, ни слом државе и распад једног корумпираних друштва не мора да баце у очајање један народ, једну заједницу, ако постане свесна узрока пропасти и ако имаово моралне и духовне снаге да уништи клице зла, да се прочисти и очисти од штетних навика и заблуда и да пође путем препорода и обнове ка својој новој будућности.

Зато је потребно смело и одважно, не штедећи ни поједици ни поједине друштвене редове, што потпуније и што дубље обележити и жигосати све кривце, све чиниоце који су одговорни за катастрофу и за недаћу, које су и даље погађале српски народ у овом размаку времена.

Затварање очију пред узроцима слома, заташкивање и пребацивање одговорности с једних на друге, спречавати да светлост пронде у све тамне кутове наше заједнице, киселити се у брлогу и блату срамне јучерашњице, то може бити опасно и од саме

катастрофе. Она је дошла као последица грехова и грешака, она је открила зло које је је као црвоточина најело бившу државу и друштво; хаос и забуна априлских дана 1941 године открили су сву дубину нашег моралног и националног пада. Али она може

напротив да буде и прекретница, са које ћемо поћи у ново доба наше историје, ако смо свесни опасности и дужности у спасавању српског народа и изградњи нове српске Отаџбине у једном правичнијем и поштенijem поретку.

Одговорност и дужност српског друштва

Цело српско друштво, од оних на највишим местима одговорности до оних на најскромнијим степенима друштвене хијерархије, мора да се пројме, појединачно и скупно овим духом обнове и препорода, без кога нам нема спаса и априлска катастрофа може да значи почетак коначне пропasti српског народа.

Ако двогодишње искуство у патњама и страдањима није дало мудрост и отворило очи свима да виде стварност онакву каква је и да према њој одређују своје поступке, онда тешко нама свима, тешко српском народу!

Ако грехови и заблуде, који су довели до априлске катастрофе, још увек живе у многим духовима, онда тешко нама, јер ће из њих произићи нове катастрофе! Ако и данас има код нас људи, који још увек слушају сиренске гласове из Лондона и Москве, који су нас довели до ивице пропасти, онда тешко нама, јер нас данас могу дефинитивно сурвати у амбис, из кога се више нико жив не враћа!

Ако и данас има међу нама, који нису увидели штету од ранијих коруптивних либералистичко-демократских система него живе у нади за њиховим повратком, место да приону свим снагама ума и духа на изградњу новог српског поретка у сагласности са правим традицијама српског народа кроз векове и у духу потреба новог доба не европском континенту, онда опет тешко нама!

Заостаћемо далеко од свијуд других европских народа, губећи време и снагу по врлетним странптицама место да идемо старим српским путем, широким друмом чачки и поштења у заједници са осталим европским народима, помагајући им у њиховој борби противу црвене немани и робовања јеврејском капитализму Лондона и Вашингтона.

Ако после свију искушења грађанска рата по жељи црвене Москве, има код нас људи, који заслепљени неком сентименталношћу или неком безразложном мржњом, нису увидели сву опасност која нам прети са Истока и противу које велики немачки

Рајх даје своју најдрагоценју крв за спас Европе и неће или спречавају да српски народ у реду и миру уложи све своје снаге у рад за обнову своје земље и повећање отпора Европе, онда тешко нама! Узалуд ћемо изгубити једно драгоценјо време, које нећемо више моћи надокнадити и останемо у примитивности и хаосу изван новога доба напретка и благостања европских народа!

На путу обнове и препорода под вођством генерала Недића

Објективно и непристрасно можемо рећи да ове две године нису прошле узалуд и да је после априлске катастрофе у страдањима и лутањима српски народ изашао свој пут и у својој огромној већини, сећајући шаке окреплих грешника, пошао ка својој обнови и своме препороду. У среду хаоса и беспућа једног остављеног народа без вођства и мисли водиће појавио се један дубоко расни човек, као оваплоћење свега витешког и поштеног у српском народу, да га спасе од пропasti и да га поведе тим српским путем, који су садање генерације биле заборавиле, лутајући, заведене туђинским идеолођијама јеврејства и марксизма.

Да ли је то случајност или неко знамење, али је чињеница да је један празноглави и болесно амбициозни генерал у плаћеничкој служби туђину проиграо највеће тековине српског народа, а да је затим дошао други један генерал да као израз свега конструктивног и стваралачког код српског народа настави прекинуту нит српске државе и својом несавладивом вољом и неуморном енергијом спасе га од пропasti.

Долазећи из дубине српске историје, где се одлучује његова судбина, чврсто везан за мрку груду српске њиве, натопљену крвљу и знојем безброжних српских генерација, руковођен предајним духом мудрости и њиховим врлинама патријархалног поштења, он се појавио као нови спасилац Србије у моменту када су хаос и мрачне сипе хтели да збришу са лица земље разбијени и осрамоћени српски народ.

(Наставак на 3-јој страни)

Од издајника српског народа до трговца српске крви

Злочин који су превратници 27 марта учинили према српском народу и који је убрзо добио санкцију, није се завршио тада, већ две године они настављају неуморно свој плаћенички посао издаје као да им је за увек утрнула савест и осећање за свој рођени народ једући из дана у дан из

Борба за судбину Европе

САМОСТАЛНОСТ ИЛИ ВАЗАЛНОСТ

(Специјални допис из Берлина)

Политичка активност обеју зарађених страна данашњег светског хрупа налази се, са приближавањем пролећа, опет у фази великога напона. Разумљиво је то, уосталом. Рат, који је у току ове зиме показао да се заиста може схватити и водити једино као тотални напор и тотално усредређење свијетне снаге, почиње да улази у нове, коначне облике. Пречишћавање европских бојишта у годинама 1939—1941 било је, као што се данас јасно види, само предигра за оног што се једновремено води на цеој земљиној кугли.

У тој новој, коначној својој фази, сад не рачуна више са појединим државама, са појединим нацијама, са појединим малим шовинизмом и осетљивостима и индивидуалностима појединих државних и националних сувренитета. Данас се гледа, рачуна и одлучује у оба заређена табора циновским мерилима, која обухватају време и простор у неслучним згасима.

За разлику од сваке већине ратова у историји људског сојда, овога се пута ради о свему. У питању су све врхности, сви мерила, целокупна судбина човечества за векове. Отуда су човничка сретства, која се бацију на жртвеник рата, и политичке концепције и дипломатски позицији циновски, остављајући за собом све што је десада у светској политици појестављало грађе и ограде.

Путеви британске политике

У противосовинском табору, дилема која се појавила услед и за Британце неочекиване снаге Совјета, сваким даном расте. Сви политички значајни потези и све политичке манифестије које се из тога табора појављују показују да се та, дилема приближава своме врхунцу и да ће можда у догледно време да се створи нова ситуација, чији правци се данас још не могу сагледати. Бит тај дилема је у великом питању будуће сарадње између плутократије и большевизма, у њемину последицама за стање у Европи и свету.

Развој британске политике ишао је, све до у последње месеце, правцем, коме се логика — маколико специфично британска — није могла порећи. Поредо је са страхом Британије од појаве велике централне европске снаге у знаку новог социјалног и националног реда. Та снага је пореметила све енглеске аксионе и равнотежи на европском континенту и све основе доминације, која је на тим аксионама изграђена. Отуда је прво дошао, посде слома Чехословачке, „носача авиона“ у срцу Европе, поуздаја са Пољском, која је покренута на отпор у питању Данцига и Коридора, против својих интереса и против логике која проистиче из правилног схватљања свога и међународног положаја.

Теорија о „два фронта“, која је на западу слала у рат Француску, а на истоку Пољску, довела је до брзог слома ових двију држава и нација, које се никада више неће моći да опораве. Сада долази до снажнијег напора у Вашингтону и Москви. На европском континенту су снаге које су могле да се боре за Британију и њене концепције биле сломљене. Отуда Енглеска почиње да ангажује против свога противника ваневропске снаге. Друга фаза британске ратне политике у знаку је, дакле, проширења рата на цели свет и бацивања неевропских сила у борбу против Европе, која је, у међувремену, претворена у „тврђаву“ под војством Немачке.

Противни Совјетске уније

Догађаји се развијају даље. У савезу са црвеном Москвом, Лон-

дон је прво гледао само убацивање једнога послушнога и политички трапавога колоса у бој за интересе Ситија и Уолт Хола. Једнога Москве је оила, по схватању Лондона, да годину дана води рат са немачком, спречије реализацију непосредне опасности за британска острва и британске позиције у Средоземљу, — све док се Сједињене државе Северне Америке не припреме потпуно и не преоце на бојишту са ове стране Атлантика довољно снага.

И ту је прва и основна грешка у британском рачуну. Помагач који је позват у ватну арену у тренутку велике невоље, показао се друкчијим, но што га је британска политика замисљала.

Долази до обрта, који показује, да се у плановима Британије за после рата подавила велика непозната, СССР, са своим проктевима и своим неограниченим аспетима. Атлантска карта, коју су Черчил и Рузвелт прогласили као мерило и као устав по ратне Европе, — разуме се, увек под претпоставком своје победе, — требало је да буде и извесно осигурање и обезбеђење према Совјетској унији. Прокламовањем начела, да сви народи имају право на своје самосталне државе, плутократски савезници су хтели да даду израза замисли, да Европу, која ћи била по њиховим плановима под њиховим пуним утицајем, окруже на њеној граници према совјетском блоку ланцем малих држава, међусобно повезаних разним споразумима, а везаних за Лондон односно економске и политичке покорности. У то доба пада велики полет разних емигрантских влада, које под егидом Даунинг Стрита склапају међусобне савезе, уговоре о унији и сличне међународне инструменте на фиктивној основи.

Рат се наставља. А са његовим наставком долази и совјетско изменење. Показује се, да је камуфлажа Москве успела да обмане свет. Зима 1942/43 са својим ратним забивањем, даје о томе пун доказ. Војсци такве снаге и квалитета, као што је то немачка, потребни су сви напори да бесни тада са Истока задржи. И ту долази до састанка у Казабланки.

Неуспех тога састанка данас је целоме свету јасан. Види се, да је ту био циљ да се совјетска политика веже извесним аранжманима. Индискретијом англо-саксонских, а у првом реду америчких поданика, долази свет до сазнања, да је главна личност у Казабланки или у Картиму, где су хтели Рузвелт и Черчил да изричу пред Стаљином, имао да буде сам црвени цар.

Догађаји се убрзавају

Стаљин није дошао у Казабланку. Није послао ни изасланника. Његово везивље за идеје Атлантске карте, које је чемеравано није успело. Не само таја појављује се озбиљна бризга у кабинетима Лондона и Вашингтона преј сфинџем у Кремљу, која почиње да дави своге самоуверене гостодаре.

И сада се догађаји убрзавају. У англо-саксонској штампи се појављују хипотезе о нападу на „тврђаву Европу“. Помиње се, као претпоставка, могућност покушаја британско-америчког десана у Француској, у Норвешкој, у Италији, на Балкану. И ту прекиде Стаљин своје чутање. Лондону и Вашингтону је стављено до знања преко Мајског и Литвинова, да СССР сматра Балкан свјом интересном сфером, и да нема намеру да се сагласи

са макавим англо-саксонским плановима у вези са тим европским полуострвом.

У плутократским кабинетима појавило се зграњавање. Јавност Европе сада разуме зашто је Черчил био пожурио у Адану. И дилема, која је била дотле на хоризонту међусавезничких односа, сада избија у први ред свих политичких расматрања Даунинг Стрита и Беле Куће. Пре свега једно: треба спречити да се црвени савезник најубуди и да крене, можда, другим путем. Отуда британска штампа почиње да се повлачи. Британски листови пишу у то доба, како су британски планови о Европи морали да изазову природну супротност СССР-а. И нико мәнни од потпретседника Сједињених Држава је ту масар иззео и објавио говором, који је пренешен преко свих америчких радио станица. Да би једна сајама упознала се са њима, треба је да се избори у СССР-у.

А сада из Москве почиње да пада ударац за ударицем на плутократске главе. Долази до поимињања злочиначких партизанских банди у Босни. Москва их, у својим ратним извештајима, почиње да третира као своју војску. Долази до корака Москве код југословенске емигрантске владе у Лондону по истом питању. Долази до отвореног и званичног иступања Москве по питању Пољске. Долази, укратко, до обрта у ситуацији, који пред англо-саксонској политичкој и ратној војствује ставља нове, веома замашне и сложене проблеме.

Велики обрт

Велика Британија је ушла у рат — тако је званично декларисано са много припремне буке целоме свету — да одбаци интегритет польске државе. Када је од Пољака тражено решење по питању Данцига и Коридора, Велика Британија и Сједињене државе су сложно у Варшави свима сретствима дипломатског уверавања и харангирања јавног мненија настојају да се немачки предлози у целости одбију. А утапајући се у тапету.

Али оно што је основни узрок његовог пута и што се не објављује, јесте даљи однос англо-саксонца према Совјетима, и ревизија целокупног комплекса англо-саксонске политике према Европи.

Јер, појављује се по први пут опште и значајно питање дезинтесовања Велике Британије и Америке даљом судбином европског континента. Данас можда још као хипотеза, а сутра као политичка стварност. Анализа свијује промене, које су се у политичком рачуну Даунинг Стрита одиграју по европским питањима од почетка овога рата па до данас, показујују правце и развојне тенденције, које овакву хипотезу потпуно оправдавају. А исто тако анализа суштине узрока, ради којих англо-саксонци воде рат, и њихове економско-политичке структуре овакво коначно утврђивање новог става према проблемима Европе потпуно и у свemu омогућује.

Лондона и делом на основу гарантија и непосредних уговора са Великом Британијом.

Иди у Белој Кући

Но и даље се мењају гледиши. Јер Москва и на ове је се предлоге из Лондона нутри. О демаркационој линији се не говори. Нема разграничења између два савезника, плутократије и британског терена, на коме се развија игра око профита, око златног телета. Најбоље то показује структура Британске Империје, која је територијално без јединства, без целине, без једине мезубоне, унутрашње везе. Она је, утвари, једно капиталистичко предузеће, коме су, ради циљева капитала, потребне извесне територије, потребни извесни саобраћајни путеви, потребна тржишта и налазишта сировина. Цела британска империјална политика диктирана је једино тенденцијом, да се за економске интересе капитала, уједињеног у Ситију Лондона, организују све могућности пословања и зараде, профита. А САД су, утвари, само наставак тога схватања, наследник политичких, економских и социјалних концепција, које су биле меродавне за изградњу Британске Империје.

За велике рачуне капитала и капитализма Европа, наш стари културни континент, који је кроз две и по хиљаде година људске историје био центар света, не претставља друго, до ставку у билансу. Велики су рачуни капитализма. Цели свет је њима обухваћен. И Европа је у њима само мали чинилац, мали делић. Огромне територије Африке, Австралије, Јужне Америке, па и Далеког Истока са баснословном богатом Британском и Холандском — сада Јапанском — Индијом, пружају развоју капитализма кудикамо веће и неупоредиво значајне могућности од нашег пренасељеног и мноштвом националних граница испресецаних континента.

Пред дилемом потребе рата са британским „савезником“, — у случају његове победе над Европом, разуме се — рачун Ситија и Уол Стрита може дако наћи, да је пробитачије не упуштати се у тако ризична предузећа, већ оставити Европу као плен большевизму и Москви.

Европу се, у томе случају, има отписати као „сумњиву ставку“ из капиталистичког биланса, рачунајући да у томе случају британски имајући посла за наредне деценије да „организује“ на свој начин наш континент. За то време би се англо-саксонски свет могао, у знаку капитализма, припремити за одбрану својих других, њему многог важнијих позиција у свету. А те позиције би могао да изгради у духу својих економских начела до краја. Штавише, можда би такво решење претстављало чак и срећни обрт у положају Англо-саксонца у свету, јер би уклонило могућност да се појаве непријатни конкуренти из Европе, млади народи пуни грађа са својом природном експанзијом, на поприштима међународног капитализма.

(Наставак на 8-мој страни)

Српски народ

ГЛАВНИ УРЕДНИК, одговоравши за садржину листа: Велибор Јовић.

ВЛАСНИК: Мих. Станковић из Београда.

РЕДАКЦИЈА И АДМИНИСТРАЦИЈА: Теразије 5 месани, I степениште (Палата Извозне банке).

ШТАМПАРИЈА „ЛУЧ“, Краљице Наталије 100.

Тромесечна претплата 36 дина. Штаље се преко „Пресе“, а д. Влајковићева 18.

Заштито сто ситимисици

Судбина српског народа никада није била лака. Она је добрым делом условљена геополитичким положајем земаља у које су се Срби доселом на Балкан насељили. Заузимајући централни положај на полуострву, Срби су осетили све згоде и незгоде које је централни положај као тајак собом носи. У овом погледу положај Срба на Балкану сличан је положају Немаца у Европи.

Благодарећи свом централном положају Срби су кроз читаву своју историју морали одолевати надирањима која су долазила скоро са свих страна. Као што је вечита борба за одбрану свога тла од Немаца саковала нарочити сој, тако је та иста борба очеличила животну снагу српског народа. Зато се он крај свих патњи и страдања одржао, стекавши нарочити смисао државотворности, који му чак ни непријатељи никад нису оспоравали.

Овакав какав је, српски народ је одувек давао тон осталим балканским народима. Зато су се и западноевропске силе толико паштиле да обезбеде утицај код Срба. За то и данас не може бити свеједно какав ће став српски народ заузети према Новој Европи и новом поретку који се ствара.

Има поузданних знакова који говоре да се српски народ у овом погледу позитивно определио. Иако су га непријатељи Европе и против његове војне гурнули у рат, чије тешке последице данас мора да сноси, иако су после слома Југославије чинили све да се српски народ одвоји од Европе, ипак је победио здрави смисао српског народа, који не жали напора и жртва, како би у зноју лица свога заслужио лепшу будућност.

Зато смо ми у овом погледу оптимисти, ма каква била искушења кроз која ће српски народ још морати проћи. Јер прошлост нас учи да је српски народ увек кад год је био веран себи успевао да пребрди све тешкоће.

Сваком расном Србину и Српкињи данас је јасно да смо се у бившој држави били духовно помели. Били смо се одвећ опустили. Претила је чак опасност да се одродимо и однародимо. Зато данас све што је честито код Срба наше данашње враћање на прави српски пут осећа као олакшање и духовно ослобођење, као достојну накнаду за физичке патње и материјална лишавања.

Онај ко хоће да живи, тај не сме много да се осврће. Он мора гледати напред, у будућност. Сопствене грешке не смеју га утући, већ и из њих мора да извуче користи. Херојски он мора да носи своје бреме, да врши своју дужност и да верује у Вечну правду која свакоме одмерава по заслуги.

ВЕЛИБОР ЈОНИЋ

Краљ Александар против борбеног комунистичког атентата

Блаженопочивши Краљ Александар био је државник широких и далеких видика. Ако није успео да их оствари, или бар до kraja da ih oствari, узрок томе треба тражити: прво у већим делом осредњем кадру (по способности и политичком моралу) сарадника, које му је пружила лоша копија преживелог парламентарног поретка, и друго у једнострани и површини генерације, која је за његове владе давала тон у нашем јавном животу, а у којој није могао наћи подесне сараднике ни онда кад је једним одлучним и храбрим потезом раскинуо са варком парламентаризма.

Међутим, било је питања која су за Краља Александра била основни животни закон, аксиом, — питања у којима је знао мушки да се одупре свим сентименталним разлогима појединих својих „парламентарних“ министара и, што је главно, чак и најјачем притиску тада моћних „пријатеља“ и „покровитеља“. А међу тим аксиомима државне политике Краља Александра први и најважнији гласио је:

НИКАКВОГ ДОДИРА СА СОВЈЕТСКИМ ЧУДОВИШТЕМ — БОРБА ДО ИСТРЕБЉЕЊА ПРОТИВ УБАЧЕНЕ КОМУНИСТИЧКЕ КУГЕ ИЗ ИНОСТРАНСТВА.

Од те своје линије Краљ Александар до своје трагичне смрти није отступио ни за милиметар. Целом својом личношћу он је најубедљивији утук нашим комунистичким подлажима — про пагандистима и њиховим жртвама — шупљоглавцима.

Краљ Александар је од самог почетка сузбијао у зачетку све сугестије споља или изнутра да се под ма којим изговором ступи ма у какав додир са Москвом. Простор којим располажемо ни изблиза нам не допушта да по менемо све најважније моменте, у којима је он лично иступио у том правцу.

Навешћемо само неколико примера: кад је 27. јула 1924. дошла на власт такозвана „блокашка“ коалициона влада Давидовић—Корошћ—Спахо, она је у својој програмској декларацији, у плиткој тежњи за „популарношћу“, наговештавала могућност ступања у дипломатске односе са Москвом. Краљ Александар је сместа учинио крај том покушају, помогнут у томе од свог министра спољних послова др. В. Маринковића.

Краљев бескомпромисни отпор против ма каквих односа са Москвом није попустио ни кад су скоро све европске државе биле „признале“ совјетску монструм-владу, тај извршни орган Коминтерна, ни кад је са Запада најавио најјачи притисак у том правцу. Кад су му јавили да је на једној међународној конференцији у Београду политички ветроѓоња Титулеску лутио песницом о сто, истичући „потребу“ (тј. потребу за Титулескове газде на Западу) да наша земља ступи у односе са Москвом, одлучни и доследни Владар се најавио и рекао је: „КАЖИТЕ ТОМ ГОСПОДИНУ ДА ЈА БОЉЕ ПОЗНАЈЕМ ПУТ ЗА МОСКВУ НЕГО ОН“.

Ускоро затим послали су му

Блаженопочивши Краљ Александар Карађорђевић

француског министра претседника и министра спољних послова Луја Бартуа, који је уз обећање и претње тражио то исто. Краљ Александар га је одбио учтиво, али одлучно, и зато је платио главом од масонско-марксистичке руке. Случајна жртва те овете био је тај исти Луј Барту.

Упоредо са таквим ставом у спољној политици, Краљ Александар је у земљи, у сагласности са огромном већином народа, пошто претстављеног којекаквим „изабраницима“, водио рат до истраге против комунистичке пропаганде, тог разорног и от-

ровног азиског бакцила. Великолично душан до самоодрицања према другим противницима (нпр. према најжешћим републиканцима, па према маси војних лица, која су се у најтежем моменту Светског рата тешко била ограђена о њега лично) Краљ Александар није знао за милост према комунистичким тровачима народа и омладине и према терористима.

Знао је за милост у једном једином случају: кад је својим помиловањем спречио погубљење на смрт осуђеног атентатора Спасоја Стејића, и то само због

тога што је Стејићев атентат био уперен против њега, Краља Александра, лично. Праштао је свима и сваком, само не комунистичким херостратима.

У Москви пак били су свесни тога каквог противника имају у Краљу Александру. Знали су да је тај монарх најјачи бедем против њеног проријања у Југоисточну Европу, која је имала да буде прва етапа у завојевању континента од стране рушилачке и крваве „светске револуције“. У Бечу, тада још престоници против воље њеног властите немачког народа створене вештачке државе под марксистичко-клерикалном управом, била је организована нарочита „главна филијала“ Коминтерне за освајање Југоистока.

Оданде су Москви стизали све нови валаји да „рад“ на Југоистоку највише запије због одлучне политике самоодбране, коју води Краљ Александар, служећи тиме као пример и суседним државама. Много и много упала већ остварених дипломатских потеза Москве на Југоистоку пропало је, које непосредно, које посредно, захваљујући интервенцији из дворца на Дедињу, у коме је седео човек свестан шта дугује своме народу његовој прошлости и будућности.

Стога је име Краља Александра, коме је већ 29. јуна 1921. године била намењена комунистичка бомба, и надаље стајало међу првима на црвеној прокрипционој листи крвавих господара Кремља. И најзад су борбеници, са својим савезницима масонима, успели да изврше своју давно жељену освету: уз непосредно саучесништво „по свећене браће“ из ложа, међу којом се налазио и сам шеф француске Јавне безбедности Систерон, Краљ Александар је погинуо од најамничке руке у главној улици Марселе.

ТРЕБА ЖИГОСАТИ СВЕ КРИВЦЕ НАЦИОНАЛНЕ КАТАСТРОФЕ

(Наставак са 1-ве стране)

Мудро предвиђајући ток догађаја, њему није било тешко да после априлске катастрофе извуче потребан наук и да га почне проповедати српском народу ради његовог опстанка и препорода. Стављен на чело српског народа у његовим најтежим данима, спасавајући га од његових злоторија из Лондона и Москве, он је почeo његово ослобођење од заблуда из прошlosti, које су довеле до same априлске катастрофе. Но сећи у себи најдубљи смишо историје српског народа, његову чудотворну моћ да из своје пропasti снагом духа изграђује своју обнову, он је успео да у овом кратком периоду времена под врло тешким условима започне дело моралног препорода и духовне обнове српског народа.

Братски сложно, раме уз раме

Није потребно установљавати биланс моралних и материјалних резултата које је генерал Недић на челу владе Народног спаса постигао у овом кратком времену после априлске катастрофе, јер њих не може порицати ниједан прави Србин који има пред очима само виталне интересе

се српског народа да сачува своју биолошку егзистенцију и да пође новим путем поштеног рада и часног вршења својих дужности члана европске заједнице. Ово дело спаса и препорода српског народа припада већ историји и ниција злонамерна тумачења и објашњавања не могу га поредити. Спасен мудрошћу и снажном мишицом генерала Недића, српском народу остаје да у реду и миру, братски сложно, раме уз раме настави свој ход старим српским путем, којим га је повео генерал Недић, изводећи га из провалије, где га је чекала сигурна смрт.

Српски народ у свом здравом делу, у сељачким, радничким и омладничким редовима, нашао је пут свога спасења, пут свога препорода и може се сматрати да срамна априлска катастрофа не значи крај његовог историског битисања, већ судбоносни препом иза кога долази после прочишћења, после покажања и испаштања грехова, ново доба са могућностима за нову величину у стваралачком раду и духовном подизању.

Државе огромне већине српског народа у данашњим прили-

Недељни трајелод
међународних дешаваја

Америка против целог света

Јапански министар претседник Тојо примио је шефа владе у Бурми др. Ба Мава и имао је сањим дугачак разговор поводом проглашења независности бурманског народа. Независност Бурме је још једна етапа у развитку Источне Азије, која се под војством Јапана гради на принципу сарадње народа.

Ба Мав је подвикао у својим изјавама да је доба британско-америчког експлоатисања азијских народа прошло. Да народи Источне Азије стварају слободну заједницу која им гарантује развијен економски, политички и духовни.

Речи тог истакнутог борца за слободу Бурме илустроване су ових дана чињеницама које доказују да се заиста ствара првичност према народима Источне Азије. Јапанци су одустали од својих екстериторијалних права у Шајгају и другим градовима, сада предају Кинезима дипломатску концесију у Пекингу, уступили су кинеској влади руковање огромним бројем индустриских предузећа, која су биле под јапанском управом од почетка јапанско-кinesког конфликта, предали су Кинезима америчке и енглеске институције у нанкинској Кини итд. И друге владе као што је француска, данска итд., свечано се одричу свих народних привилегија у Кини и тако се нанкинска држава подиже на ступањ сувремене земље.

Претседник кинеске националне владе Ванг Чинг Веј је упутио једну прокламацију свом народу под насловом „Посланица целој нацији“, у којој одаје признање Јапану што је укинуо концепције у Сучау, Хангстау, Тјендзину Ханкау, Фуџау, Шаси. Ван Чинг Веј види у јапанском понашању према Кини несумњив доказ да Јапан нема намеру да осваја кинеску државу, већ напротив хоће да створи самосталну Кину у оквиру источноазијске заједнице.

У то верује не само Ван Чинг Веј, већ и масе кинеског народа. У току последњих недеља ништа мање од 130.000 чунгкинских војника предали су се јапанским и нанкинским трупама. Док је раније однос између убијених и заробљених чунгкинских војника био 3:1, сада се створила обрнута пропорција: на једног убијеног долази око 3 заробљеника. Морал чунгкинских трупа је тучен племенитом политиком Јапана у погледу сувремености националне Кине.

Нипон у својој политици налази на пјатну разумевање других држава Тројног Пакта. Једнодушност тог светског савеза великих сила потврђена је „мужњевитом“ конференцијом Тројног Пакта, која је ових дана одржана у Токију. Важна питања, која интересују Немачку, Италију и Јапан, решена су била са базином која доликује искреним савезничима и верним ратним друговима.

Према том мерилу искреноosti и другарства, казабланшка конференција, која је трајала 10 дана, одаје занимљиву слику од носа у црвеном блоку.

Конструктивне снаге

Исто тако и Иднова посета Америци траје дуго, јер за узајамно прилагођење деструктивних интригантских снага треба ићи путем дугачких заобилазних преговора. Међутим, Тројни Пакт споразумева се брзо, јер је он конструктивна снага и он даје широке могућности за примену конструкцијских снага других народа.

То видимо, како што смо већ горе написали, у Источној Азији, исто видимо сад и на европском Истоку, где су националне снаге Русије добиле могућности да конструкцијно сарађују у европској заједници.

Проглас генерала Власова ствара потпуно нову ситуацију на Источном фронту, јер се ствара нова фаза антибољшевичког рата. До сада је рат рушио комунизам. Отсада ће рушити комунизам и зидати националну Русију. Програм генерала Власова је такав да му се мора придржати сваки руски националиста и мора му се радовати сваки националист које било друге нације, јер циљ генерала Власова је уништење интернационалног комунизма и успостављање руског националног бића.

Уништење совјетског режима, обезбеђење националне независности нове Русије, успостављање верске слободе, ликвидација колхозног система, увођење приватне својине и, најзад, укидање ропства (пуштање на слободу милиона и милиона тако званих политичких затвореника, који су били радни робови совјетске власти), — то су најбитнији основни делања Руског ослободилачког комитета.

Конструктивне снаге руског народа придржују се европској снаги, пајвећој конструктивној снаги човечанства.

Да Европа остаје конструкција и за време најтежег рата, видимо сада из једног, десете синтог, или значајног примера. Дански народ је ових дана ишао ка изборним кутијама и он је изабрао нов састав Фолкетинга у коме је дао 96% гласова владиној коалицији. Тиме је он исказао своје поведење према краљу и влади, који воде политику најискреније сарадње са водећим државама нашег континента, сарадње у оквиру европске заједнице.

Данаска, земља поштења и пајети, земља свеснога рада, може да се сматра као најузорнији задругар европске заједнице, која се ствара за бољу будућност народа нашег континента.

Побуна малих

Док Осовина удила малим народима поверење према свом програму, црвена коалиција изазвала је праву побуну малих народа. Буне се и прави репрезентанти народе, буне се и емигрантске владе, које би пошто пото хтели да буду сматране за такве репрезентанте. Не буни се само Бенеш, о коме сада пише Вечерње ческо слово потресче ствари: како је он примио милионска мита за спровођење финансијских комбинација разних фирм и како је његова госпођа Хана, „пјева дама републике“ уз вино и кавијар на банке има зарадивала милионе интервенишћи у корист фирм које су избегавале плаћање парезе. Бенеш и сада покушава да интервенише у великом афтерама: он би хтео да иде у Москву ради интервенције по пољском питању.

Пољско питање буни емигрантске владе. Такозвани министар спољних послова холандске емигрантске владе Ван Клефенс написао је отворено писмо уредништву Тјамса, у коме сумња у право демократских великих снага да имају задњу реч у одређивању судбине других народа из тог разлога што су те велике снаге тобож носиле већи ратни терет. Ван Клефенс каже напротив да су највеће жртве поднеће мале државе, које су биле увучене у рат услед грешака великих снага, и то баш услед тајкивих грешака које су биле учитеље и поред опомена од стране малих држава. „Шта би било од Енглеске, а посредно и од Сједињених Држава, Совјетске Уније и Кине да се Пољска, Норвешка, Холандија, Белија и друге земље нису ставиле на расположење?“ Зато Ван Клефенс сматра да и мали народи имају право да решавају о својој судбини, и он држи прилику Чурчили: „Не може се проповедати демократија, а практично

служити интересима неколицине“.

Англофилски Гетебергс Хандес и Шиффартсгајтинг у Штокхолму, коментарише писмо Ван Клефенса у таквој форми да се може рећи да је и Шведска заједница због британске издаје Европе. Швајцарска штампа, која што су на пример новине Швајцарска и Санглершки дневник говоре о насиљној политици Британије и Совјетске Уније и мајол додатка, чунгкинске Кине. Према назорима друге групе треба и гориорисати Совјетску Унију и појачавати значајемигрантских групација. То значи једна група политичара би хотела да добије рат снагама бољшевичке револуције, а друга би хотела да победи путем појачања подземне делатности у Европи.

Америчка дипломатија, као каубој јаше та два коња истовремено, и прави акробатске скокове с једног коња на другог. Идну је успело да сакрши Атлантичку повељу, т. ј. да убеди Американце да треба жртвовати такозвана демократска начела за љубав комунистичког дивљаштва као извора снаге. Али, Идну није пошло за руком да онемогући америчку игру на супротностима између Британије и Совјетске Уније.

Питање сарадње са Совјетима је веома тешко за америчку владу. И поред духовног сродства материјалистичког комунизма са материјалистичким капитализмом Американаца, постоје значајна разлике које су између овога и совјетског социјалистичког капитализма. Британија није дала Польској да се одрекне Данцига, а сада тера пољску емигрантску владу да се у корист совјетске коалиције да се Польска из краја рата одрекне до последњег човека против сваког непријатеља њеног гувернера и интегритета. Дакле, за време садашњег рата у случају битке на пољу бивше пољске територије.

И поред своје зависности од диспозиционих фондов Форен Офиса, Сикорски није могао да се уздржи од испољавања свог огорчења и беса. Он је изјавио да ће се Польска из краја рата одржати до последњег човека против сваког непријатеља њеног гувернера и интегритета. Дакле, за време садашњег рата у случају битке на пољу бивше пољске територије.

Крај једне утопије

Док се европски политичари (на првом месту они који су везали своју судбину са курсом британске политике, а на другом месту неутралци) буне против британских послератних планова, кинески партнери буни се сада против понашања према њему већ у рату. Госпођа Чанг Кај Шек, која је већ изгубила живо и кавијар на банке има зарадивала милионе интервенишћи у корист фирм које су избегавале плаћање парезе. Бенеш и сада покушава да интервенише у великом афтерама: он би хтео да иде у Москву ради интервенције по пољском питању.

Болшевици су ангажовали бившег америчког посланника у Москви Девиса, који сада пева славопојске Совјетској Унији и претставља живот у тој земљи у најужичајним бојама. То је тај исти Девис који је, пошавши на пут за Москву, понео собом намирнице и других потреба за цивилизовани живот, у тајкој количини да је морао закупити два железничка вагона. То је тај исти Девис који је напустио свој положај посланика на странију јер није могао више да издржи у Москви, у граду беде и спијунаже.

Док једни бољшевизани у Сједињеним Америчким Државама фарбају бољшевизам у примамљиве боје, други загревају амерички империјализам. Тако на пример, часопис Јунајтед стејтс њус обећава: „У случају победе Совјетске Уније ће доминирати у источкој хемисфери, а САД у западној“.

Америка против целог света

Свет

Империјализам Американаца је инструмент на коме је лако свирати. Американци су полудели од империјалистичке егзальтације. Сада Американци захтевају сва острва у западној хемисфери. Народни посланик Хамилтон Фиш тражи да се одмах приступи

преговорима са Британијом о уступању Америци свих острва која су потребна као поморска или ваздухопловна упоришта. То би била отплата за либерације на основу закона о зајму и најму.

И државни потсекретар Берле изјавио је ових дана да је Америци потребна мрежа упоришта, а министар морнарице Ноко је већ разрадио планове те мреже скоро на целом Пацифику.

Енглези виде у тим америчким захтевима огромну опасност по своју империју. Тајмс је ових дана писао да Американци имају преимућство и имају после овога огромних преимућстава, јер располажу капиталом и ваздухопловним индустријама. Они ће да покрију свет линијама ваздухопловног саобраћаја и тако ће одузети Британији њен предратни ваздухопловни саобраћајни монопол. Тајмс већ предвиди да ће Американци одузети Енглезима чак и европске линије ваздушног саобраћаја.

То је само један детаљ британских страховања. Британија се плаши Америке, и има право. Британска савест није мирна. Британци су највише опљачкали и најподлији начин предали баш ону земљу која је највише жртвовала са британском стварјањем. А то је Француска. И зато Британци верују да ће, и поред њиховог задагања у садашњем аmericком рату, Америка превари са Британијом и опљачкати њену борбену снагу. Северна Америка бори се сада против целога света. Она разара Британску империју. Министар спољних послова Австралије је ових дана изјавио: „Овај рат је нас убедио да Австралија мора што брже да створи своје сопствене спољно-политичке односе“. То је декларација иступања из британске заједнице.

Северна Америка припрема послератну борбу и против Совјетске Уније. А што се тиче малих народова, она је у сталном нападу на њих.

Вашингтон је покушао да постави на колена Финску. Њему то није успело, и зато је шеф информације Девис ових дана рекао да је Финска изгубила све симпатије у Америци. Члан аmericког парламента Алфред Ноко је ових дана претио Шведској: ако не престане да буде неутрална, онда ће Америка употребити све да опамети ту земљу. То је алузија на могућност престанка лиферовања животних намирница из САД у Шведску.

Америчка пљачка развија се успешно у свима правцима. Сада је Рузвелт поставио за свог личног заступника за Египат, Иран и Ирак генерала Херлеја, а за Трансјорданiju и Палестину Малколма Хобера. Амерички сајтари грабе утицај у земљама где су до сада газдоване Енглеску.

Само америчка рачуница вије без грепшака. Народи Енглеског Истока нису више ћутљиви и покорна раја. Ових дана је стигао у Рим египатски принц Мансур Даут, као представник покрета слободних Египћана. Истовремено с његовим доласком стигла је вест да је у Јужном Ирану у провинцији Фарс, у области грађа Шираса буњну устанак Кажгајаца, једног јаког племена које је решило „боље да поштено умре, него да срамно живи“. Они сматрају срамотом америчко-британско газдовање у њиховој земљи.

ГЕНЕРАЛ НЕДИЋ ШАЉЕ У НЕМАЧКУ СЕОСКЕ ОМЛАДИНЦЕ КАО НАЈБОЉЕ АМБАСАДОРЕ СРПСКОГ НАРОДА

Немачка је индустријска земља. Њени климатски и теренски услови не пружају велике погодности развијеном пољопривредом. Па ипак Немачка је данас једна угледна пољопривредна земља, баш зато што је при тим тешким климатским и теренским условима успела да рационалним пољопривредним радом добије из земље онај максимум који је земља у могућности да да. Сасвим је обрнут случај него ли код нас, где је земља по својим климатским и теренским условима Богом дана за пољопривреду, па ипак ми услед нерационалне обраде из ње извлачимо само минимум.

Због тога одмах се осетила велика корист за нашу пољопривреду, чим је прошле године прва група наших омладинаца отишла у Немачку, где су на лицу места, као гости немачких пољопривредника, имали прилике да се упознају са практичним вођењем пољопривредних газдинстава и рационалним обрађивањем и искоришћавањем земљишта.

Наши омладинци који су прошле године учествовали на сејонским пољопривредним радовима у Немачкој били су одушевљени оним што су видели, знањем које су стекли и изванредном гостољубивошћу на коју су нашли.

Ове сезоне нова група наших

сеоских омладинаца полази на практичне радове у Немачку. Они иду са толико већим одушевљењем, што већ унапред знају на какав ће пријем тамо најти и какве ће све корисне поуке и сазнања са тог боравка донети својим кућама и у своја села, да би их доцније применили на својим имањима.

Група омладинаца провела је пред полазак, више дана у Београду, где се стварајем установе „Земља и рад“ припремила за пут, да би тамо већ стигли са извесним неопходно потребним знањем и познавањем онога што ће на лицу места видети и научити.

Омладинци су провели време у Београду у учењу немачког језика и слушању предавања о Немачкој и њеним тековинама на разним пољима радиности и напретка.

У Немачком научном институту у Београду одржао им је предавање директор института др. Шмаус, који им је говорио о немачкој историји и Баварској, у којој ће наши омладинци да се задрже.

Претседник Српске владе, армиски ћенерал г. Милан Недић примио је у Претседништву владе ову групу омладинаца пред њихов пут за Немачку. Претседник г. Недић том приликом поздравио је омладинце говором у коме је рекао између осталог:

Поздрав младој сељачкој гарди

— Драга децо моја, ја сам вас звао овде, у ову народну кућу, да вас видим и да вас поздравим пред ваш одлазак у велики немачки Рајх и да вам дам савете и наређења како ћете да извршите своју велику мисију. Ви идете у велики немачки Рајх да видите како тај велики свет живи и ради и да тај свет види вас, цвет српског сељачког народа. Како се ви будете тамо понашали, како се ви будете показали, такав ће бити ваш успех. На то треба стално да мислите.

Драга децо моја, ви знате да је наша Отаџбине окупирана и да она нема своје претставнике на страни, као остale земље. Она нема дипломатске претставнике, нема своје амбасадоре. Ви идете у велику Немачку да будете претставници српскога народа. Ја сам вас изабрао. Зато што ви идете да будете претставници, ви српски сељаци и синови наших најбољих домаћина, ви морате да пазите свуда и на сваком месту на своје понашање, на свој рад, на своје речи и на своја дела. Јер од свега тога зависи оцена вашег целог пословља и вашег бављења и то помаже целом српском народу и општој ствари, ако та оцена буде позитивна, тј. ако буде у нашу корист.

ВЕЛИКА ЈЕ ТО ПОЧАСТ...

Ја вам малопре рекох да ви идете као гости великог немачког Рајха, а то је велика почаст. То је велика част не само за

сеоских омладинаца полази на

практичне радове у Немачку. Они иду са толико већим одушевљењем, што већ унапред знају на какав ће пријем тамо најти и какве ће све корисне поуке и сазнања са тог боравка донети својим кућама и у своја села, да би их доцније применили на својим имањима.

Група омладинаца провела је

пред полазак, више дана у Београду, где се стварајем установе „Земља и рад“ припремила за

пут, да би тамо већ стигли са

извесним неопходно потребним

знањем и познавањем онога што

је на лицу места видети и научити.

Омладинци су провели време у

Београду у учењу немачког језика и слушању предавања о

Немачкој и њеним тековинама

на разним пољима радиности и

напретка.

У Немачком научном институту у Београду одржао им је предавање директор института др. Шмаус, који им је говорио о немачкој историји и Баварској, у којој ће наши омладинци да се задрже.

Претседник Српске владе, армиски ћенерал г. Милан Недић примио је у Претседништву владе ову групу омладинаца пред њихов пут за Немачку. Претседник г. Недић том приликом поздравио је омладинце говором у коме је рекао између осталог:

— Драга децо моја, ја сам вас

звао овде, у ову народну кућу,

да вас видим и да вас поздравим

пред ваш одлазак у велики немачки Рајх и да вам дам савете и наређења како ћете да извршите своју велику мисију. Ви идете у велики немачки Рајх да видите како тај велики свет живи и ради и да тај свет види вас, цвет српског сељачког народа. Како се ви будете тамо понашали, како се ви будете показали, такав ће бити ваш успех. На то треба стално да мислите.

Драга децо моја, ви знате да

је наша Отаџбине окупирана и

да она нема своје претставнике

на страни, као остale земље.

Она нема дипломатске претставнике, нема своје амбасадоре. Ви

идете у велику Немачку да будете

претставници српскога народа. Ја

сам вас изабрао. Зато што ви идете

да будете претставници, ви српски

сељаци и синови наших најбољих

домаћина, ви морате да пазите

свуда и на сваком месту на своје

понашање, на свој рад, на своје

речи и на своја дела. Јер од свега

тога зависи оцена вашег целог по-

словља и вашег бављења и то по-

маже целом српском народу и оп-

штој ствари, ако та оцена буде

позитивна, тј. ако буде у нашу

корист.

ШТА ЂЕ ВИДЕТИ У НЕМАЧКОЈ

Ви ћете видети велики патриотизам, велику немачку дисциплину, савршену организацију, јер без дисциплине и послушности нема народа, нема друштва, неманичега. Ви ћете видети једну савршено организацију, немачку организацију, чврсту као стена, спроведену од највишег па до најмањег. Зато и може да држава да функционише као сат. Ви ћете видети радиност даноноћи-

ну. Ви ћете видети енергију, једну велику вољу немачког народа за победу.

Зато вас ја и шаљем у немачки народ, да о томе размишљате и у селу и у општини и у народу да говорите и причате: таква треба да буде једна велика и уређена држава, таква треба да буде уређена наша Отаџбина.

НАЈМОДЕРНИЈА ПОЉОПРИВРЕДА У НЕМАЧКОЈ

Ви не само да ћете да видите то, него ћете за ово шест ме-

дан корак, да не стоји испод свих.

Ето, драга децо моја, зато ви идете у Немачку. То је један велики задатак. То је једна велика мисија. Ту мисију ја вам поверијам у име Отаџбине и српског народа. Ја сам уверен, гледајући вас, нашу земљорадничку омладину, оно што најбоље имамо, да ћете ви у тој мисији, у том задатку, потпuno успети. Али, приликом свог бављења од шест месеци, које ће брзо да прође, увек треба да имате пред очима ове две важ-

Он се захвалио г. претседнику на родољубивим осећајима које г. претседник гаји према свој земљи, а нарочито према омладини. Нагласио је да ова друга група омладинаца иде у велики немачки Рајх свесна да ће тамо много научити и много донети отуда.

„Ми знамо, рекао је даље Костић шта је Немачка и слушали смо о њој много. Ми смо свесни да ћемо тамо научити много добrog и да ћемо од тога доброг, као шегрти од мајстора, донети у нашу земљу и да ће од тога цветати наша мајка Србија и да ће бити као што је некада била.

При повратку из Немачке стајаћемо Вам увек на расположењу, господине претседниче. Ми ћемо увек бити спремни да испуњавамо Ваша наређења и жеље. У име друге групе омладинаца који путују у велики немачки Рајх ја Вас поздрављам, господине претседниче са покликом: „Живела Србија! Живео армиски генерал Недић!“

Омладинци су последње речи Данила Костића пропратили бурним поклицима Србији и генералу г. Недићу.

Затим се претседник владе г. Недић поздравио са сваким ренонским вођом. Том приликом омладинац Војислав Симовић, ренонски вођа, предао је претседнику владе г. Недићу једну броштуру, која носи наслов: „Био сам гост немачког сељака. Омладинац Симовић је рекао:

„Господине претседниче, ја сам један од омладинаца, који сам прошле године био у Немачкој. За цело време док сам био на терену у Немачкој, трудио сам се да верно представим нашу мајку Србију и српско село.

То сам радио зато што ми је то налагала дужност као човека, осећај према родној груди и жеља да испуни наш завет, који сте нам пред одлазак дали, као и остали претпостављени, који су нас припремили и отпремили на тако далек пут.

И ако сам далеко био од родне груде и заузет стално физичким и умним радом, ја сам се ипак редовно сећао свих вас и славоја вам описирна писма о раду нашем у Немачкој, која су добријим делом објављена у „Српском народу“. Када сам се вратио, издао сам ову малу књижу и мило ми је, господине претседниче, да могу да Вам је већерас предам, и да Вас поздравим са: „Живели!“

Претседник владе г. Недић, очигледно дирнут пажњом овог омладинца, узима књижу и скреће се новим омладинцима који сада скрећу на пут у Немачку, па каже:

„Ето, такви нам људи требају. Видите, омладинци, ви у опанцима српским, ви сте моји амбасадори. Не треба мени гospode u цилиндrima!“

Генерал Недић очински, љуби претставника сеоских омладинаца који одлазе у Немачку

(Снимак „Српски народ“)

не ствари:

1) Да сте гости немачког Рајха. То једнако треба да имате пред очима.

2) Да сте ви изабрани синови српског народа и да имате свуда и на сваком месту да представљате наш сељачки народ и нашу ојачену мајку Србију. Да сте ви њихова деца и то права деца њихова.

Зато, поздрављајући вас вечерас, ја желим вама, младој најшој земљорадничкој гарди, да потпuno успете у својој мисији, да је на задовољство и народа и Отаџбине извршите и да се чили и здрави, пуни знања, вратите натраг у Отаџбину, да јој будете нада, јер само тако ми ћемо из ове велике несрће народне изаћи препорећени, изаћи опет Србију, и наша Отаџбина биће оно што је била: срећна мајка Србија.

У то име ја сам дошао да вам пожелим срећан пут и да вам кажем: да живите на понос српског народа.“

Говор претседника владе г. Недића омладинци су поздравили бруним кличањем: „Живео! живео генерал Недић!“

ЗАВЕТ ОМЛАДИНАЦА

Како се живи у Борском руднику

Потпуно неоправдано, често и злонамерно, живот и прилике у Борском руднику претстављају се у црним бојама. Да то није тачно имали су прилике да се увере на лицу места претставници немачке и српске штампе, који су посетили Бор и обишли сва насеља, инсталације и све радне групе, потпуно изненада, у току редовног рада и редовног начина живота.

Рударски намештеници и радници у Бору настањени су по становима, кућама и баракама око рудника. Међу њима налазе се људи из свих друштвених слојева: занатлије, сељаци, па чак и интелектуалци, који су се сави добровољно пријавили на рад, а међу њима има судија, професора, адвоката, инжењера итд.

ИСХРАНА И ХИГИЈЕНА

У разговору са новинарима један обућар из Јагодине, Драги Алексић, стар 23 године, који се добровољно јавио на рад, изјавио је између остalog:

— Обућу нам дају, дрвену или кожну, према потреби. Огревамо имамо, и сада ватра гори. Јела имамо доволјно. Храна кошта 22 дина: доручак, ручак, и вечера. Чим неко има тежи рад одмах добија бољу храну и већу награду. Поједини примају и одело. Зависи од посла који обављају. Могу се добити и комбинезони за рад.

Велики део радника у Борском руднику ступио је на посао уговором. Награда за 10 часова рада износи 85 динара, а за 12 часова 105,75 динара. За храну се плаћа, за три оброка, 22 динара дневно, за стан 25 динара месечно. Сваки радник добија тродневно месечно отсуство. Поштанска веза са породицама добро функционише.

Уређај завода за дезинфекцију је примеран. Ту су многи апарати за чишћење и дезинфекцију одела и рубља, затим амбуланта, апотека, сала за хитну лекарску помоћ, купатило са многим тушевима хладне и топле воде и топлим ваздухом, перионице и сушкионице за рубље, бербернице итд.

Радничка кујна снабдевена је великим казанима за кување, од којих сваки има капацитет од 300 порција. Запослени су многи кувари, куварице и остало помоћно особље. Друштво снабдева кујну свим потребним намирницама. Постоје јеловници са правом избора од два јела. Сваком раднику припада дневно 950 грама хлеба, 400 грама кромпира, 200 грама купуса, 60 грама меса, 21 грам масти, 16 грама шећера, 33 грама брашна и макарона итд. Јеловници су истакнути на видном месту, а у кујни једна радничка комисија врши свакодневно контролу приликом кувања јела. Оброци се издају на бонове.

РАДНИЧКИ ЛОГОРИ

У тако званим „Северним баракама“ смештени су радници рудари, копачи и они који врше бушење у подземним рударским окнима. Они су скоро сви професионални рудари и уговорни радници. Примају око 110 динара дневно. Са исхраном, смештјем и осталим потпуно су задовољни.

У једној бараки смештено је

200 добровољних радника из Зајечара, међу којима има 37 интелектуалаца. Милионарски синови ту раде физичке послове. Налазе се затим професори, адвокати, инжењери, судије, правници, медицинари, мaturanti, трговци, чиновници, синови индустријалца Петковића, два брата претседника Зајечарске општине. Душан Адамовић, наставник гимназије и уметник, стар 49 год. који је излагао своје уметничке радове у Скопљу и на графичкој изложби у Београду, дошао је у Бор на двомесечни рад Ра-

ганизација Тот подигла на овом подручју. Он је и најуређенији, са свима потребним инсталацијама. Што се тиче исхране, у магацину се редовно обновља залиха намирница потребна за једномесечну исхрану.

У БРЕСТОВАЧКОЈ БАЊИ

У близини Брестовачке Бање, 15 километара од Бора, смештен је логор „Грац“. У њему се налази 179 српских радника. И овде постоји сав потребан уређај. Поред тога овај логор има своју стоку — овце.

Обveznici u часовима одмора

(Снимак „Српски народ“)

ди на спољним радовима. Он између остalog каже:

— Ми, као интелектуалци, хтели смо да својим доласком на рад овамо дамо осталима пример. Постоји сви из Зајечара, а то није далеко од Бора, били смо добро обавештени о правом стању у руднику. Дошли смо да својим радом допринесемо обнови Србије, а у духу новог времена, нове Европе. Рад је здравље.

У логору „Берлин“, који је удаљен 2 километра од Бора, смештено је више од 1000 радника. Размештени су у 8 барака. Ту је привремено пребачено око 150 београдских обвезника. Сваки радник има свој гвоздени кревет, сламарцу, јастук и два ћебета. Логор располаже кујном, трпезаријом, магацином за намирнице, купатилом са тушевима хладне и топле воде, дезинфекцијом собом. Исхрана је добра.

У логору „Минхен“ смештено је око 1000 радника, који су запослени на разним теренским радовима. И овај логор располаже свима уређајима и кујном. Радници су у главном сасвим задовољни.

Логор „Форалберг“ удаљен је од Бора око 25 километара. На висини је и окружен шумом. У њему је већ смештена једна група од 120 обвезника из Београда. Они су изјавили да су задовољни са исхраном и радом. Исто тако задовољни су и остале радници.

Логор „Брегене“ налази се на Црном Врху, удаљен 32 километра од Бора. У њему је смештено и 169 омладинаца из Београда. То је први логор који је Ор-

РАДИМО ЗА ОБНОВУ СРБИЈЕ И ЗА БУДУЋНОСТ ЕВРОПЕ

Ових дана обнародована је уредба Генералног опуномоћеника за привреду у Србији, којом се проширују досадашња овлашћења и обавезан рад протеже се на лица оба пола, с тим да могу бити употребљена за радове у Рајху. Обавеза рада у Рајху обухвата мушкарце од 18 до 45 година старости и неудате жене од 21 до 35 година старости. Остале лица, у колико не потпадају под одредбе Прве уредбе о увођењу ратној привреди, морају се такође пријавити надлежним властима, али су од те обавезе ослобођени сопственици пољопривредних и повртарских газдинстава, свештеници, ученици и ученице средњих или виших школа, заводски питомци неспособни за привреду, жене које ће постати мајке и жене са једним дететом које још није за школу или са најмање двоје деце испод 14 година, која живе у заједничком кућanstvu.

Уредба има општи карактер, с тим да се конкретно позивање на рад може извршити, ако то потреба буде захтевала. Кад се узме у обзир да је досадашњи одзив позваних обвезника Обавезне службе рада био врло добар, и да у ствари велики број годишта није још уопште поузнат, треба очекивати да ће се мобилизација радне службе вршити постепено и у границама стварних потреба, са јединим циљем да се обезбеди потребан потенцијал Европе у борби за њену самосталност.

Злонамерни гласови

Уредба је опет дала повода хуашкачима са стране да вичу на узбуну, да претставе како обавезан рад значи у најмању руку робовање. Колико је то нетачно види се већ по томе, што се садашња прва Уредба о увођењу ратној привреди мера Рајха из дата од стране Генералног опуномоћеника за привреду у Србији односи на немачке држављане и припаднике немачке народности.

Не треба губити из вида, да је обавезна радна служба прваведена у Немачкој, па тек он да протегнута на запоседнуте области. Ако би из ње проистекла обавеза рада у Немачком Рајху, онда такође треба имати на уму, да већ пуне две године велики број Срба добровољно учествује у раду у Немачкој. Они имају исте плате и исте услове рада као и немачки радници, а до сада су од својих најнижа успели да одвоје и да пошаљу у Србију преко 115 милиона динара.

Уосталом, обавеза рада није никаква специјална мера коју само Немачки Рајх у данашњим ратним приликама спроводи. Свакоме, који бар донекле зна шта се у свету дешава, врло је добро познато да оваша обавеза радне службе и то у много оштријој мери постоји у многим другим земљама.

Злонамерни приговор, да рад обвезника није за Србију него за Немце потпуно је депласиран. Ако се у Србији граде друмови и железнице, ако се изградију рудници и подижу фабрике, ако се побољшава земљиште, зар то спасу Европу од првено ажла?

није за Србију? Могу ли Немци понети са собом друмове, руднике и фабрике? Зар то нису грађне вредности које остају Србији за увек?

Можда ће неко приметити, да ће се известан део резултата прстигнутих обавезним радом извести из Србије. На то се природно поставља одговор, да би се из земље у сваком случају извозило и морало извозити, јер ниједна земља не би могла да опстане без извоза својих вишкова, који су се исто тако извозили и до рата. Данашњи извоз из Србије плаћа се исто тако као и раније и то врло реалним вредностима, то јест оним машинама и постројењима која се сада у Србији подижу.

Услови за српске раднике

Већ до сада многи Срби који су отишли на рад у Немачку стекли су многобројна преимућства, која раније нису могла ни замислити. За једног вредног радника могућности за напредовање нису никада биле тако велике као сада, кад је потребна свака радна рука и свака разумна гла-ва. Несумњиво је да ће под таквим условима свакије способности бити уочене, правилно искошћене и награђене. Због тога нова Уредба изрично наглашава, да обвезници имају право да наведу запослење за које оцењују нарочите склоности и способности.

Истина је да ће многима бити тешко да се одвоје од своје окољине, својих обичаја и навика. Али, исти је случај и код војне службе. Не треба губити из вида да су данас и у самим неутралним државама позвани небројени милиони мушкараца и жена на радну службу далеко од својих породица и на дugo време.

Напротив, сваки Србин морје да се сматра поносним што је доказати да Срби могу да раде и да су исто толико вредни у раду као и сваки други радник у Европи. Многи Срби су то јеиста и доказали својим радом у Србији и у Немачкој, и стекли су за то признање. Они заиста раде за Србију, појачавајући њен углед, а то је најсигурнија гаранција њене будућности.

Што се тиче обавезе жене у радној служби, ни то, као што смо већ нагласили, није никаква новина, а најмање нека страшна мера. У зарађеним државама жене дају свој прилог радом по фабрикама за ратну индустрију, по установама важним за рат, по болницама и санитетским установама. Наша жена својим радом за опште добро Европе пријешиће се само осталим европским женама и показати да је и она заиста национално свесна и дорасла данашњој ситуацији.

Полазећи на рад и спремајући се за будући рад сваки Србин и свака Српкиња морају имати на уму речи најискреније Србина и највећег српског родољуба, претседника Српске владе генерала Милана Недића, који је рекао:

„Ми морамо нашим радом да помогнемо оне који се току на живот и на смрт и настоје да спасу Европу од првено ажла!“

Српски народ и Београд оптужују виновнике националне катастрофе

Говор генерала Недића на двогодишњини 25 и 27 марта оставио је један од најдубљих утисака у свима редовима наше друштва. Свака његова реч, мушка и одважна у обрачунавању са српским изродима и непријатељима српског народа, нализила је дубоког одјека у свима српским душама, које су проклињале плаћенике и издајнице српског народа. Оптужбу коју је он подигао противу ових грбара српског народа ма где се налазили и макако се називали најшла је на једнодушно одобравање код свију.

Још једном истинита и пламена реч генерала Недића узбудила је сва српска срца правих родољуба, упућујући их да правилно мисле и да раде за добро свога народа. Није било честитог Србина, који није стегао песницу у жељи да се обрачуна са издајицама српског народа, које је одважно жигосао генерал Недић! Није било српског срца које није крварило при спомену непотребних жртава, које је поднео српски народ ради туђих интереса!

Говор претседника владе слушан је преко свих пријемних радио-апарата у целом Београду, а поред тога намештени су јавни гласноговорници, док је у многим установама приређено заједничко слушање говора. У Српској заједници рада саслушан је говор у препуној великој сали радника и радница београдских фабрика и предузећа.

Народ је манифестирао не само своје дубоко схватање времена и опште борбе која се води за спас Европе, већ и своју дубоку вољу да у тој борби учествује оним што му је могуће да приложи, а то је на првом месту његов савестан и предан рад, као и одржавање реда и мира у земљи.

Исто тако говор је саслушан и поздрављен у целију унутрашњости Србије. Према извештајима из разних места народ је свуда манифестирао своје уздање у претседника владе и свест да се једино путем реда и рада може иакнадити оно што је изгубљено, да се може поново стећи поверење и обезбедити опстанак и будућност народа.

У многим местима велике масе народа окупљале су се на трговима где је говор преношен преко гласноговорника. Дубока тишина која је владала за време преноса, као и одобравања која су после тога настала, најбоље су показала да цео српски народ дели мишљење генерала Недића и да потпуно разуме и одобрава његове поступке и његов став, који је израз данашњег расположења и схватања Србије.

Велики одјек имао је такође говор који је претседник Београдске Општине министар Драгољуб Јовановић одржао београђанима у дворани Коларчевог универзитета, на иницијативу одбора грађана.

НА ЗБОРУ БЕОГРАДСКИХ ГРАЂАНА

Дворана је била дупке пуна, на челу присутних налазио се претседник Владе генерал Недић, окружен члановима владе народног спаса. Између осталих истакнутих функционера присуствовали су губернер Народне банке др. Милан Радосављевић, потпретседници београдске Општине Илија Паранос и Иво Милићевић, заменик старешине Српске заједнице рада Зарија Поповић, генерални директор Поштанске штедионице Никола Станаревић, директор Државне архиве Милан Јовановић-Стојијировић, претседник Индустриских

коморе Влада Илић, претседник Инжењерске коморе Душан Глишић, претседник Трговачке коморе Чеда Петровић, претседник Занатске коморе Милан Стојановић и многи други.

Од бивших министара присуствовали су: Александар Цинцар-Марковић, Данило Вуловић, Душан Пантић, др. Часлав Никитовић, Милоје Рајаковић, др. Драгутин Јанковић, др. Јован Мијушковић, Душан Летица, Ђура Јанковић, Момчило Јанковић, др. Бранко Калуђерић, др. Александар Мијовић, др. Милош Радосављевић, Војин Ђуричић, Једрем Томић, Ђура Ђејовић и други, бивши претседник Народне скупштине Илија Михаиловић, бивши комесари прве цивилне управе инжењер Радослав Васиљевић и др. Ст. Иванић, бивши банови Предраг Лукић, Иванишевић, Светислав Пауновић и други. Запажени су генерали Милутин Недић, Петар Косић, Александар Стојановић, Стеван Пешић, Малеш Јаковље-

ну толиких жртава задобио. Он је изазвао један необично дрљив и узбудљив тренутак, када је позвао све присутне као и целу Србију да одају пошту свима палим Србима и Српкињама, Министар Јовановић је затим рекао између осталог:

„А сада хоћу, у име тех жртава, у име среће и будућности српског народа, да им упутим једну поруку:

Српски народ осуђује пуч од 27 марта 1941. године. Он утврђује да је то дело паклене за-

Српски народ жељи да радом, одржавајући и под окупацијом, подржи мир, заслужи достојно место у Новој Европи, која се ствара.

Завере и пучеви никада нам срећу нису донели, и сваки онај који на њих, ма у каквој форми мисли, непријатељ је свога сопственог народа.

Ми хоћемо да живимо, и у том сазнавају ми ћемо противу сваког оног ко томе не тежи да се бранимо, не само то, већ да га уништимо, да би поколењима живот обезбедили.

Догађаји који су наступили после 27 марта најбоље утврђују да су пучисти зликовачки групнули српски народ у рат против Великонемачког Рајха. Али исто тако су показали да је српски народ, када су почеле да хараче банде експонената пучиста, под именом партизана и антихриста, устао да се брани од црвене немањи.

Ми знајмо да нас чекају многе и многе дужности, ми знајмо да те дужности траже врло често и много самоодрицања, ми смо свесни да нам је судбина додељила да грехе тих одбеглих грешника испаштамо, али исто тако знајмо да, подносећи мирно и стојички све те тегобе, ми припремамо нове и светле дане Србима и Српкињама.

Данас, када се води исполнска борба за бити или не бити целе Европе и свију њених народа, као и битисања целог човечанства, свега онога што је хришћанска култура створила, ми нема шта да бирамо, наша је судбина, па ма како тешка

била данас, неразлучиво везана са борцима који бране добро од зла, светлост од мрака.

И наш прилог томе идеалу, нашим одржавањем реда и мира, радом свуда и на сваком месту, даћемо да би се сачували од оних опасности које су нас до овог стања довеле.“

ПОЉОПРИВРЕДНИ СЛУЖБЕНИЦИ НА ТЕРЕНУ

Министарство пољопривреде и исхране упутило је наређење свима пољопривредним теренским службеницима да у току пролећне сезоне пољских радова имају стално бити на терену и у непосредном додиру с народом. Њихов је задатак да обавештавају народ по питањима планске пољопривредне производње и напредне пољопривреде, те да им дају упутства и савете за рационално обраћавање земље, гајење стоке и остале пољопривредне радове. Теренски стручњаци морају о својим запажањима и жељама пољопривредника да шаљу извештаје Министарству, које ће по њима подешавати или предузимати акције.

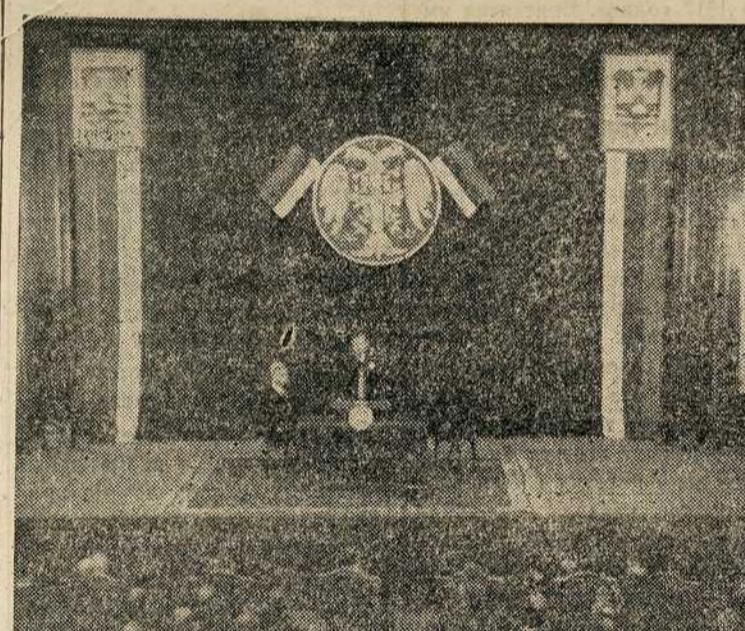
ПОЉОПРИВРЕДНА УПУТСТВА СРЕСКИМ НАЧЕЛНИЦИМА

Министар пољопривреде и исхране упутио је нарочито упутство свима среским начелницима о њиховим дужностима према сдровођењу планске пољопривредне производње. Исто тако упућена су детаљна упутства о задатцима и раду пољопривредних теренских органа при окружним, срезовима и општинским реонима.

**Мир и ред значе живот а неред смрт Србије.
Запамтите то!**

Чланови Владе и београђани одају пошту палим Србима

Министар правде г. Кујунџић [седи] и министар г. Јовановић [стоји]
на трибини

вић, Јонић и многи други. Једнодушно одобравање на које је нашао говор министра Драг. Јовановића био је достојанствен одговор свима онима, који уместо обнове и напретка желе потпуну пропаст српског народа. Наша срећа је у томе што је народ најзад увидео коју је пријатељ а ко му је не-пријатељ, те је пошао јединим путем, који ће му обезбедити живот и опстанак у будућности. У свом говору претседник београдске општине нашао је прве речи да изразе бол и тугу београђана и свију поштених Срба због проћеданих тековина, које је српски народ по це-

вере заграничних сила, којима су послужили не људи, него не-људи, који су за љубав обећања, славе и власти свој сопствени народ послали у понор и пронаст.

Данас, када се води исполнска борба за бити или не бити целе Европе и свију њених народа, као и битисања целог човечанства, свега онога што је хришћанска култура створила, ми нема шта да бирамо, наша је судбина, па ма како тешка

ХАВАРИЈА ЈЕДНЕ ИМПЕРИЈЕ

На концу совјетске зимске офанзиве совјетски народни хомесар за одбрану Јосиф Висарионович Стаљин предложио је да се товариш Јосиф Висарионович Стаљин, који никад није служио војску, сместе унапреди у ранг маршала Совјетског Савеза. Тада предлог народног комесара за одбрану Јосифу Висарионовићу Стаљину примио је претседник Савета народних комесара Јосиф Висарионович Стаљин и са повољним мишљењем упутио претседнику Вишег савета за рад и одбрану Јосифу Висарионовићу Стаљину. Тада претседник је извидио ствар и са лепом препоруком послао је предмет главнокомандујућем совјетском оружане снаге Јосифу Висарионовићу Стаљину. И овај главнокомандујући Јосиф Висарионович Стаљин унапредио је Јосифа Висарионовића Стаљина за маршала.

Једна лепа сличица персоналног режима који се зове „совјетском демократијом“. Само се десила једна мала незгода. Изгледа као да је добио унапређење не због успеха децембра и јануара већ због тешких пораза у фебруару и марта: био је произведен баш онда када је пораз достигао врхунац и када је совјетска војска била избачена из области западно од Доњеца, изгубивши ништа мање од 1310 села и 40 градова.

Топљење снега и легендарно руско благо спасло је за сада Стаљина од даљих пораза. На фронту је наступила пауза. Али то је тишина пред буром. Обе армије ужурбанско се припремају за даље борбе. Карактеристично је да се Немци нису задовољили заузимањем десне обале Доњеца, већ су на више места прешли и на леву обалу. То значи да су створили фронтовску линију офанзивног карактера.

Генерал Лагвардија

Маршал Стаљин лечи ране своје тешко оштећене војске, спремајући се за нове борбе у којима ће без сумње немачка надмоћност доћи до још већег изражaja.

Истовремено се спрема за „подвиге“ и други цивил који је ових дана добио муњевито унапређење: од невојника у генерала. Полујевреј Лагвардија, који је Рузвелтов кандидат за војног губернера Северне Африке или Абисиније, или неког европског подручја (за случај да се такво подручје створи), добија сада генералски чин. Кад се синови Рузвелта одједном произведе у мајоре и потпуковнике, када људи који никад нису служили војску добију у Америци чинове од капетана до пуковника (према капиталу или способностима за врбовање гласача), — онда се може лако разумети зашто је америчка војска толико неспособна у рату.

Сада та војска положе испит у Северној Африци. Операције против армије генерала Ромела започете још прошле недеље развијале су се у три правца. Американци су добили најлакши правца — у области северно од Сланих језера. Заузевши област Гафсе они су имали задатак да продру преко Макнасија ка Габесу, тј. ка обали затива Мали Сирт. Они су нашли на веома активан отпор, немачко-италијанских трупа.

Наравно, као народ са развијеним империјалистичким укусом, они су у тим операцијама највећи терет наставили на леђа „урођеника“. Пукови генерала Жироа морали су да крену преко пустинских зона и да се уплету у најтеже борбе. Али ипак и америчке дивизије, првотенковска и девета стрељачка, и мале су тешких губитака. На пример, у току једног дана изгубиле су 38 оклопних борних кола од свега 50 колико су увеле у борбу.

Исто тако и британски империјалисти препустили су „урођеницима“ да воде најтежу битку ског простора. Чист губитак у

у другом тактичком правцу: у фронталним нападима на линију Марет. Тамо су тешко крavиле друга новозеландска дивизија, као и једна дивизија састављена од Индуса. О губитцима на овом сектору судимо по томе, што су једног дана оне изгубиле 61 тенк од сто борних кола стављених у дејство.

Фронтални напад на линију Марет вршен је углавном на јужном сектору те одбранбене линије, док је у приморској области било само демонстративних радњи.

Трећи тактички правац непријатеља водио је кроз брдске пределе између десног крила линије Марет и пешчане пустине. Овде се циљало на заобилажење Маретове линије.

Маретова линија постоји још из доба француско-италијанске затегнутости, када је била саграђена „туниска Мажиновљева линија“, уградњена у стече и прилагођена терену који претставља неколико ланаца брда са стрмим источним падинама. Линија Марет састоји се од три положаја, од којих је сваки удаљен од претходног око 15 километара. У позадини тог положаја Марет налази се један пољски положај, који преграђује земљоуз између мора и Сланих језера.

Победничка авијација

У борбама у Африци огромну улогу игра авијација. О успесима немачког ваздухопловства познато је целом свету. Нарочито је сјајна његова улога у афричком рату, где је додазак ваздухопловне армије маршала Кесерлинга преокренуо читаву ситуацију у медитеранској зони. Сада је извршена рекапитулација борбене делатности италијанске „плаве армије“ која је славила своју 20-годишњицу.

Већ 1920 године она се прославила летом Рим—Токио, а 1930 и 1933 масовним летовима за Бразилију и САД под војством маршала Итало Балбоа. У абијинском рату она је ставила у дејство 500 авиона. Тамо је авијација бацила 1,8 милиона килограма бомби и донела је у борбену линије 1,7 милиона килограма ратног материјала. У шпанском рату Италија је учествовала са 763 апарата, који су уништили 943 непријатељска авиона. Италијани су изгубили 86 ваздухоплова. У садашњем рату од 10 јуна 1940 до 28 фебруара ове године италијански авијатичари су оборили са сигурношћу 2.300 непријатељских авиона, а по свој прилици још и даљих 958. Они су потопили 65 непријатељских ратних брода и 136 пароброда. Осим тога оштетили су 211 ратних и 136 трговачких непријатељских брода.

Борба осовинске авијације против британских конвоја у Медитерану била је веома успешна у току последњих дана. Торпедни авиони, нарочито немачки, правили су чуда у смелим нападима на пароброде.

Ово је само детаљ огромне борбе, која се води на свим морима, а у којој из дана у дан све више страда непријатељски саобраћај. Потпуно је тачно становиштво да је од момента ступања Јапана у рат до данас потопљено 2.350 непријатељских трговачких брода. Североамеричка телеграфска агенција јавља да је у истом раздобљу спуштено у воду у Северној Америци 321 пароброд. 3.350:321 то је отприлике 8:1. Дакле за 15 и по месеци Немци, Италијани и Јапанци потопили су 15 милиона тona брдова, док су Американци изградили 3.010.500 тona брдова.

Ако томе додамо нешто више од 1 милион тона изграђених у Британији и Канади, онда видимо да је непријатељски саобраћај изгубио 15 милиона тона брдске запремине, а добио свега 4 милиона тона новог брдова.

На другом тактичком правцу: у фронталним нападима на линију Марет. Тамо су тешко крavиле друга новозеландска дивизија, као и једна дивизија састављена од Индуса. О губитцима на овом сектору судимо по томе, што су једног дана оне изгубиле 61 тенк од сто борних кола стављених у дејство.

Фронтални напад на линију Марет вршен је углавном на јужном сектору те одбранбене линије, док је у приморској области било само демонстративних радњи.

Трећи тактички правац непријатеља водио је кроз брдске пределе између десног крила линије Марет и пешчане пустине. Овде се циљало на заобилажење Маретове линије.

Маретова линија постоји још из доба француско-италијанске затегнутости, када је била саграђена „туниска Мажиновљева линија“, уградњена у стече и прилагођена терену који претставља неколико ланаца брда са стрмим источним падинама. Линија Марет састоји се од три положаја, од којих је сваки удаљен од претходног око 15 километара. У позадини тог положаја Марет налази се један пољски положај, који преграђује земљоуз између мора и Сланих језера.

Маретова линија постоји још из доба француско-италијанске затегнутости, када је била саграђена „туниска Мажиновљева линија“, уградњена у стече и прилагођена терену који претставља неколико ланаца брда са стрмим источним падинама. Линија Марет састоји се од три положаја, од којих је сваки удаљен од претходног око 15 километара. У позадини тог положаја Марет налази се један пољски положај, који преграђује земљоуз између мора и Сланих језера.

У тражењу неког излаза из безваздушне ситуације на морима, Черчил је на највеће запренашење Енглеза сменио досадашњег главног заповедника домаћинске флоте адмирала Џона Товеја и поставио га за команданта поморске области Нор, која се увек сматрала као синекура за неспособне адмирале. На место Товеја постављен је вицеадмирал сер Брејс Фризер. У вези с тим кажу да ће британска домовинска флота мораћи да узме јаче учешће у борби против подморница. Таква обећања не задовољавају ни британску, ни америчку јавност. Уредник Хришћанског научног гласника Дремонд каже: „Ако не проторамо немачке подморнице са Атлантика, изгубићемо рат“. Тако је мислио 1917 године адмирал Симс, тако мисли сада адмирал Нобл, коме је поверијен задатак борбе против подморница. Дремонд сматра да је сада опасност од подморница много већа него 1917 године. Британска империја доживела је тешку хаварију. Она је погођена торпедима адмирала Деница.

И још једна хаварија...

У стању хаварије налази се и други партнери црвеног блока, Совјетска Унија. Препуштамо најобавештенјем британском листу Таймс да прикаже ситуацију на Источном фронту. Тај лист објавио је ових дана уводни чланак у коме се осврће на догађаје из совјетске зимске офанзиве и твrdи да та офанзива није остварила наде које су биле фабриковане у почетку тог великог Стаљиновог напада. Говорило се да за Немце постоји опасност да ће његове армије између Дона и Азовског мора бити опколjene. Међутим до тога није дошло, а баш напротив Немци су уништили разне одреде совјетских трупа. Енглески аутор тако деликатно назива одредима четири моторизоване армије, које су Совјети изгубили на простору између Стаљина и Харкова.

Таймс каже да су Немци заузели положај дуж Доњеца, али највеће разочарење за Совјете било је у томе што су морали поново да изгубе Харков. Губитак Харкова је тежак не само осећаја момента, већ и зато што су сада Немци у веома широм погледу на харковском фронту у бољем положају него претходно.

шлога лета пред почетак велике офанзиве.

Веома утицајни амерички часопис „Лајф“ каже да је Стаљин веровао Чичиковом обећају да ће још у зиму почети инвазију из Северне Африке у Европу. Зато је Стаљин бацио у борбу своје последње резерве — 4 милиона тона.

Лајф не каже колико је људи изгубио Стаљин у зимској офанзиви, али познати коментатор Кумингс у Џус кронику признаје да већ у августу 1942 године Москва није крила да је изгубила у рату 5 милиона војника. Совјетско посланство у Лондону дало је Кумингсу интересантне податке о тим губитцима: то су биле најбоље обучене и најсавршеније опремљене трупе Стаљинове војске.

Са добро обавештене стране сазнајемо да су совјетске власти у варошици која је зими сопствене, одмах мобилисале целикупно мушки становништво. Не остављају у селима ниједног мушкира, јер не сматрају за потребно да се у тој зони земља обради, пошто предвиде поношавају губитак територије. За ове мобилисане људе немају ни војнички одела и зато шаљу их у борбу у цивилу. У области Курска били су уврстани у црвене пукове чак и дечаци од 15 година: после десет дана обуке били су стављени у строј. Нестащица у људству је толико да су у многим дивизијама большевици пребрали коморије у борце, а за коморије поставили жење мобилисане у оближњим селима.

Кумингс сматра да су губитци большевика у зимској офанзиви били ванредно тешки. И он упозорава своје сународнике да не треба мислити да су Стаљинове људске залихе искрцане. Тај енглески публициста каже да Немачка искоришћује сада радију снагу 300 милиона Европљана, а попуњава своје резервоаре од 150 милиона људи.

Кумингс није тачан у својој расчучини. Не рачунајући народе који дају добровољачке формације за борбу против непријатеља Европе, Рајх располаже масом од 250 милиона, из које црвени контингенте војника. То је огромна снага. То је необорива снага.

Шавише, то је снага несумњиве лобеде, јер квалитет тих војника је одличан, а квалитет главнине европске војске, вермахта, је најбољи у свету.

Квалитет трупа које се бори за Европе је веома добар не само у погледу армија припремљених још у мирно доба, већ и у погледу формација које су импровизоване у току последњег времена. Милион војника руске народности који су се прије дужи војници Европе на Источном фронту, претстављају војску високог квалитета, јер се она бори за циљеве који су јој јаснији него ма којој другој армији. Циљеви, које је исаткао генерал Власов, то су свете заповести антикомунистичког националног духа руског народа.

Европа је добила нове савезнике који се пожртвовали боре за сопствени спас и за спас нашег континента од азијског комунизма. Европа је добила нове савезнике који се пожртвовали боре за сопствени спас и за спас нашег континента од азијског комунизма.

M. ВОЈНОВИЋ

**Мир и ред значе живот
а неред смрт Србије.
Запамтите то!**

ПОЉОПРИВРЕДНИ РАДОВИ У АПРИЛУ

НА ДОМУ

Кречи и проветравај кућу у којој станујеш. Прегледај и пребацуј жито у житницама. Ако има жижака предузимај борбу против њих.

КОД СТОКЕ И ЖИВИНЕ

Радну стоку добро храни да би могао с њом обавити све пролећне радове. Кравама и осталој приплодној стоди можеш почети да дајеш мање количине зелене хране. Прелаз са суве на зелену храну мора бити постепен, да животиње не би добиле пролив, који често може бити опасан по здравље. Стога у почетку мешај зелену храну са сувом. Количину зелене хране постепено повећавај, а количину суве смањуј док свим не пређеш на зелену храну. Обрати пажњу на исхрану младих грла, нарочито оних која имају да послуже за приплод. Она треба што дуже да доје. Женско тело треба да доји најмање три до четири месеца, а мушки шест до осам месеци. Прасад и јагњад најмање три месеца. Грла која ћеш клати можеш раније одлучити. Уписуј тачно у посебну књигу или календар датуме парења крава, кобила и крмача које се обави у овом месецу.

НА ЂИВИ, ЛИВАДИ И ПАШЊАКУ

Посеј све пролећне усеве које ниси могао из којих било разлога да посејеш у марта. Кад сејеш обрати пажњу на клијавост и чистоћу семена. Ако ниси сигуран у своје семе набави га код суседа који има добро семе. Обрати пажњу на сортне семена. Тражи и сеј само најбоље одабране сорте. Семе детелине луцерке, сточне репе и других птићних биљака такође бирај. Изврши још једно дољање и ваљање озимих стрнина, а поред тога оплеви их од кукоља и других корова. Сеј сирак и кукуруз за сачму. Подрљај ливаде и пашњаке ако ниси то раније учинио. У засејаним вештачким ливадама изврши, ако је потребно, плевљење и подсејавање.

У ПОВРЋАКУ

Доврши сетву оних усева које ниси посејао у марта. Сејдиње, лубенице, краставце, грашак, пасуљ за боранију и цвеће. Пресађуј доспели расад у топлим лејама. Топле леје откривај преко дана, а покривај увече.

У ВОЋЊАКУ И РАСАДНИКУ

Припреми потребан материјал (кровину, шашу, ћубре и др.) за стварање дима у воћњаку и плеви изникле дивљачице. Расађене дивљачице залиј и заклони од сунца док се не приме. Кајсије и вишње испрскај 1% Бордовском чорбом против сасушивања младара и бујавости плодова. Шљиве по цветању испрскај такође са 1% Бордовском чорбом.

ЧУВАЈТЕ ВОЋКЕ ОД ШТЕТОЧИНА!

Воће је врло драгоцен плод земље, исплаћује се пољопривреднику најбоље, али зато захтева нарочиту пажњу. Разне болести и штеточине највише и најчешће нападају воћке, наносячи имајући непроцењиве штете нашем воћарству.

Највећу опасност за нашу најразвијенију воћну културу, шљиварство, претставља штета вишака. О њеном субзијању врло је много говорено иписано, како раније, тако и сада. Према томе, нећemo се задржавати на субзијању ове штеточине, које је најнеопходније и сваком воћару добро познато, већ ћemo се срнути на друга штеточине, које су мање познате, али извесних година могу да нанесу и највеће штете.

Шљивина лисна ваш

Поред штетасте ваши за наше шљиварство претставља велику опасност, нарочито у пролеће, шљивина лисна ваш, које је увек било по нашим шљивацима у великој или мањој мери.

Шљивина лисна ваш напада потглавито младо лишће у пролеће, док је већ развијен лист против ње отпорнији. Младо лишће напротив пожути, осуши се и отпадне. Стога је борба против ове штеточине најпотребнија рано у пролеће, кад највиše штете наноси.

Размикавање шљивине лисне врши је огромно и сва је срећа што се сама природа побринула да јој доције, у току лета, супротстави велики број природних непријатеља, као што су бубе мреје и други инсекти, који је уништавају, као и сама отпорност листа, јер је у противном шљивина ваш била у стању да уништи све воће. Свако воћару остаје само борба против ње у пролеће, али је не треба пропустити, јер у случају повољнога године за лисну вишку штете ипач могу да достигну врло велике размере.

У пролеће, чим воћар примети да се лишће коврџа, односно чим се појаве на наличју листа прве ваши, треба одмах да изврши прескање заражених воћака раствором 5 до 6 литара дуванској екстрактацији у води. С обзиром на брзо размикавање вршију, добро је да се према потреби прескање понови два до три пута.

Поред дуванској екстрактације још и друга успешна фабричка сретства против шљивине лисне ваши. Ако се пупољци још нису развили, одлично је сретство прескање раствором 7% карбокримпа, или јачим раствором од 10% других карболинеума.

Кад се иста штеточина појави на бресквама субзија се прескањем блажих растворова, и то 5% карбокримна, односно 1 до 2% дуванској екстрактацији.

Крвава ваша на јабукама

Када је штета вишке вишке, то је крвава ваша један од најопаснијих непријатеља јабука. Кад се узме у обзир да по својој распрострањености у воћарству јабука долази код нас одмах по-

сле шљиве, онда је јасно и потреба одлучне борбе против крваве ваши, која не уништава само једногодишњи принос, већ уништава нападнуте воћке, наносячи имајући непроцењиве штете нашем воћарству.

Крваве ваши нарочито се размикавају у пролеће, кад почну топли дани. Живе у читавим насеобинама, на дрвећу, а највише на горњем делу корена, на врату воћке и доњим деловима грана. Те наслаге познају се по томе што су превучене беличастом превлаком, а кад се згњече пуштају црвену боју. Отуда је и потекло име крвава ваша. Волетоплије положаје и топлије крајеве, па их редовно тамо има више. На место где се на воћки насеље изазивају ране сличне раку, од којих се дрво суши и најзад угине.

Радикална борба против крваве ваши састоји се у потпуном уклањању и спаљивању оних воћака које су потпуно заражене. Остале мање заражене воћке треба пажљиво прегледати, згњечити штеточине, заражено место добро истрљати чврстом четком и извршити прескање неким воћним карболинеумом, од којих се сматра најбољим карбокримпом.

Најпогодније време да се поведе борба је у зиму, односно рано у пролеће, пре него што се лишће на дрвећу појави. А мере се морају применити врло савесно. Раствор треба да буде јачи, то јест 10%, односно 10 литара карбокримпа на 90 литара воде. Најбоље је премазати воћку четком за кречење, а прескалицу употребити само за високо грана, али сипати што јачи млауз, да би раствор свуда допро. Највећу пажњу треба обратити горњем делу корена и врату стабла, где се крваве ваши највише скупљају, а при прескању горњи део корена откопати, да би се дохватали и горње жиле. Добро је испрскати и земљу око корена, да се штеточине не би заједијале и после загртања опет прешле на воћку.

Ако би због јаке заразе морало да се изврши летње прескање, најбоље је употребити 8% раствор дуванској екстрактације, које је добро додати по један до два литра шлиритуса на 100 литара раствора, јер је тако лакше допрети до тела вашију и уништити их са већом сигурношћу. Прескати треба у јаком млаузу и изблиза. Четкање заражених делова мора се увек извршити пре прескања.

Испитивања у Мачви показала су да крвава вишку не напада подједнако све сорте јабука. Као најотпорније показале су се зеленика, тетовка и лондон-пепинг, а колачарку ваши нису уопште нападале. Исто тако сматра се врло отпорном будимка.

Поред јабуке крвава ваша ређе напада крушку, дуњу и глог.

Одгајивачи јабука и крушака морају се већ сада спремити за борбу против првих штеточина: то су јабучни и крушкови жижак, који нападају јабуке и крушке још пре него што се цветни пупољци појаве.

Јабуков жижак је дугачак свега 4 до 5 милиметара, мрке боје, са рилцем на глави. Његово ра-

зорно дејство је у томе што женка својим рилцем пробуши пупољак и у њега снесе јаје, из кога се за недељу дана излеже црвич, а тај пројдрљивац поједе прашник и тучак, тако да пупољци најзад угину. Крушков жижак је дугачак око 6 милиметара и врло сличан јабучном, а његово разорно дејство је исто тако као и код овога.

Борбу против жижака треба на првом месту повести у току зиме, у оквиру опште неге воћака и мера против штеточина. У пролеће пак, воћар треба пажљиво да мотри на своје вочеке. Жижци се обично појављују конcem марта или почетком априла. Могу да се примете голим оком. Тада, пре него што положе јаја у пупољке, треба их стреси на неко платно прострто испод вочека, скупити их и уништити.

Ако су жижци већ положили јаја, тада се стресањем могу уклонити заражени пупољци, који тако отпадају. То се лакше постизава код јабука, него ли код крушака. Отапле пупољке треба такође покупити и уништити. Још боље сретство против жижака је прескање разним карболинеумима и отровима које ће вам препоручити ваш реонски економ, односно пољопривредни референт.

Сипци су опасне штеточине воћака који често, а нарочито кад нају за њих повољне године, могу да нанесу велике штете воћкама. Воћар треба да се обезбеди против те опасности, а сад му је за то најпогодније време. Највећа опасност од сипција прети старијим и већ донекле изнуреним воћкама, каквих код нас има у великом броју, а од велике је важности да их за сада што дуже одржимо.

Сипци су поткорњаци, мале буке од 2 до 4 и по милиметра ду-

же. Они прориду у воћке споља и буше на стаблу и на грању безбрдоје ходнике уништавајући тиме кору и лику, тако да најзад целокупна воћка може да се осуши и да угине. Чешће иду на старе и изнурене воћке, јер се младе и здраве лакше од њих бране, али нису ретки случајеви код нас да нападну и потпуну здраве јабуке и шљиве, које воле више од свега осталог дрвећа.

Да би се присуство сипца приметило треба контролисати воћке, нарочито делове изложене сунцу, где сипци најрадије бораве. Ако је кора ситно избушена, значи да су сипци ту и да против њих треба повести борбу. Ако са тог места скинете кору, највиши ћете одмах на безбрдоје разгранате избушене ходнике пуне црвоточине, којима се сипци крећу.

У колико би се сипци намного жили, треба са заражених места на воћкама скинути кору и лику, црвоточину са ларвама пажљиво покупити и спалити. Рањава места затим премазати камарским воском или обичним катраном. Научним опитима скидана је са зараженог дрвећа кора и лик у читавим кајишевима, а затим су та места облепљена глином. Дрвеће се одржало и идуће године појавила се испод глине нова лика и кора.

Успешна је прескања воћним карболинеумима рано у пролеће, пре него што се пупољци развију, а нарочито код јабука, где сипци живе под самом кором. Код шљива је дејство слабије, али се ипак не сме погусти.

У случају да воћар не располаже карболинеумима, може да употреби и раствор од 200 грама камене соде на 10 литара воде.

Припрема семена за пролећну сетву

Од доброг семена увекли зависи добра жетва. Да би семе било добро потребно је да буде чисто, здраво и клијаво.

Чисто семе мора бити зрело, једро, средње крупноће, неповређено, не престарело и без уродица.

Пре сејања треба семе отребити. Мање количине могу се очистити руком или дувањем, веће количине пуштањем кроз решето и вејањем на вејалици, или на ветру. У недостатку мањих справа треба извршити ветрењање. Решетање се обавља после ветрењања. Грахорица и друге примесе не могу се избачити ни решетом. За то је потребно тријерисање.

Семе наших усева често је споља заражено клицама различних болести. Такво семе мора се пре сетве потопити у раствор плавог камена или запрашити неким сретством за запрашивање. Добро је да се тако потопи и испраши семе, јер је истукством доказано да потопљено и испрашено семе доњије не дирају птице ни остale животиње.

Потапање се врши у раствору једног килограма плавог камена на 100 литара воде, са примесом 2 килограма живог печеног креџа, који се најпре мора погасити. Најчешће семена треба обратити нарочиту пажњу. Да би се извршила проба клијавости, узме се без бирања око 100 зрна семена, и остави између две влажне крпе, или два листа упирајући хартије, па се примакне до топле пећи. Кроз неколико дана, обично кроз једну недељу, семе ће почети да клија. Да би задовољило у погледу клијавости треба код жита да проклија око 95 зрна, а код кукуруза око 80. За сваку сигурност пробу треба поновити. Ако клијавост семена не би задовољавала, треба набавити ново семе.

ДУШАН ВАСИЉЕВ

претставник социјалне лирике

Дете преограте, сунчане равнице, песник-кас и многи други већ у 16-ој години, сиромах, болестан, разочаран као и многи други — Душан Васиљев, одмах после светског рата, баш као и многи други поносно и правце пошао је оном стазом која се у древности називала разликовањем добра од зла, која се доцније преобразила у двојење и стине од заблуде, док се најзад није широко и прешироко разгана у борбу капитала и рада. На тој линији такозване јунаком паклу:

Живот наш се од грма до грма вуче,
И велике дашчаре прне ко злоба,
Воде нас кроз алеје свеле;
Велика једна, страшна сеоба
Савести што се од гроба до гроба
Тихим јецајем селе.

* * *

Није меродавно што је за Душана Васиљева речено „да је он наш најизразитији песник рата као осећања, ил што је његова поезија пуна сомнабулистичке моралног расположења за време светског рата и првих година после њега“, ил што је та такозвана јуриспридентна лирика отишла корак даље у поетизовану правду и неправде.

Душан Васиљев, са свега 23 године живота, мајсторски је, пре свега, обновио тип Јакшићевог човека — нагу друштвену животињу.

Душан Васиљев, као ретко ко, падове и клецања човечанства, уздигао је до наше, панонске патетике, јер он песништво није схватио као максимум подстрека уз минимум напора, већ је постојанство самониквизиторског жара русовљевски изједначавао са постојанством нагона друштвених животиња. Зато је вальда тојико и бледа доцнија српска социјална лирика према малите не мајсторском револту Душана Васиљева, од чије се смртјеној јасновидости, не уобичаје-ти баш ових дана улази у два-

десету годину, а с њом и у сећања поштовања на једног неоспорно даровитог и сиромашног учитеља сред више него зале

Душан Васиљев

(Цртеж: К. Н.)

данавске низије, која га је, не пружив му ни најоскуднију прегршт животних радости, упутила обалама не уобичајеног песникована, већ најискреније прне магије, од чијих су никаких, подражавалачких ступњева, многи и многи створили веће угледе.

Душан Васиљев, као ретко ко, падове и клецања човечанства, уздигао је до наше, панонске патетике, јер он песништво није схватио као максимум подстрека уз минимум напора, већ је постојанство самониквизиторског жара русовљевски изједначавао са постојанством нагона друштвених животиња. Зато је вальда тојико и бледа доцнија српска социјална лирика према малите не мајсторском револту Душана Васиљева, од чије се смртјеној јасновидости, не уобичаје-ти баш ових дана улази у два-

БОГОНОСЦИ

Ми, који у душама својим смелим свог Бога у осећаје свести сливамо и у цветању, и са лишћем свелим, чаробне снове сливамо.

Порекло нам се губи у магловите већери јесење и у плава пролећна свитања; у куте скровите где је Човек, после скитања, у себи први пут осетио Бога; у душе болом овите.

И није се прелио пехар, а звезде су весело сјале.

Од предака наследили смо сазнање светиње у свом бићу; Савест је наше Свето Писмо, а Човек је уздигнут на престо живота, смрти, свега.

Деси се често да нас ометују догађаји нови за два-три откуцаја, али се враћају одмах јави, и пут нам казују снови.

ДОМОВИНА

Домовина, то није мртва груда која нас гвозденом руком веже; то је љубав за облак, што плива овуда, за песму, што се овде разлеже;

Љубав за класе, што богато буја; за руже, што су на гробљима свеле; за тресак лётњих, бесних олуја; за тугу птица, које се селе.

Домовина, то су све оне споне којима нас живот за се спаја; радост, кад наша звона зазвоне, топлота мајчина загрљаја.

Домовина, то су жеље тајне, магла, што преко поља плови; то су наше бајке бескрајне, — домовина, то су сви наши снови.

Равница

— Фрагменти —

Зора је.

Звезда за звездом бледи, зажмури, угаси се. На истоку на-бо црвени.

Равница оживљава.

Људи долазе и, благосиљајући је, заљубљено гледају своју њиву. Обилазе је, и погледи милују црницу, као да је питају да ли је добро спавала. А она се пружила до краја видика и у својој непомичности личи на какву далеку царицу.

Бунари се буде и сањиво шкрипе ћермови. Чопори крава и оваци отегли се у недоглед. Волови прёживавајући застајкују, затим иду два-три корака, па опет стану.

Већ се сасвим разданило. Сунце је помолило главу и црвени свој поглед упило у равницу. А она је срећна, и чини ми се да се сећам како се снажи, крепи, упијајући прве сунчеве зраке. А љу-ди скидају шешире са главе, клањају се сунцу, а сенке им се пру-жају и расту и постају цинови.

Ја сам поново увидео да сам у цркви, а да су ови људи, наборана лица, нажуљених руку, сви свештеници Бога Рада. И ве-рујем да је то једина срква у животу, једини леп живот: радити на земљи, са земљом и за земљу.

А равница се пружила у недоглед и, бргата, пуна животних сокова, чека да падне у њу семе, да га оживи, да га ваксрсне и да усрећи своје људе — — — своје цвиће. — — —

Живот и рад Душана Васиљева

Душан Васиљевић-Васиљев. То је пламен, то је муња. И опет мрак. Како је много дао и како је бразо ишчезао! Један двадесетогодишњак који пише песме је-зиве дубине Одбегла душа и Човек пева после рата. За три године песникована Душан Васиљев дао је српској поезији прегршт песама дотле незабележених по тону, инспирацији, изразу. Мало је живео Васиљев али је много, темељито осетио. Цифрама изражено: рођен јуна 1900, а умро почетком 1924 године, 27 марта.

По речима једног познаника, у десетогодишњој својој години Васиљев је био „темељно грађен младић црних очију, правилна, препланула лица у које се уткива тамна румен својствена људијама који се дуго баве на ваздуху и на сунцу. Исправљен, чврста става, са главом подигнутом према саговорнику и покретима брзим, али не отсечним, он је давао утисак нечег непосредног, одређеног, отвореног и чврстог“. Па ипак, тај син банатске равнице, изгубио је тако брзо „тамну румен“ свога лица, заменивши је грудоболним жутилом.

Нема примера у нашој књижевности Душан Васиљев. Са мало животног искуства на крају крајева или са толико проживљеношћи и темељитости није још нико код нас дао поезију такве потресне жестине. Беспримерно амбициозан и активан он све време свога младићства проводи у ученију за свој наставнички позив укаплико се не бави новинар-је певао химне јесени, боловнима

и смрти, али то нису била стереотипна лелекања и пренемагања у стиховима. Било је то једно оригинално осећање, које може служити као узор.

Дао је нове форме али и нове садржине, јер је певао: „Форма је силник, а садржина сирота, мала Снежана...“

Борио се са грудобољом својом и певао је:

Зашто ме прожме сваки трептај у ноћи, и сваке звезде пад?

Зато што знаш да ћеш млад пасти у ледени загрљај.

(Дијалог)

Али је овај човек био и Човек, јер је певао:

Хоћу на сваком кораку, сваким дахом око себе љубав да сијем.

(Хоћу)

И кад неко каже за Васиљева да иза њега није „остао већи процент зрelog и трајног“, онда то значи да је велика грешка што је тај имао могућности да то напише, што му је дата прилика да то напише онде где је најмање смело бити написано.

На овом месту хоћемо да се сетимо песника Душана Васиљева, тог даровитог Србина од чије је смрти ево прошло равно десетнаест година. И уједно хоћемо да помогнемо да његова усомена остане чиста, светла и трајна, као што заслужује.

В. Ф.

ВИЛХЕЛМ М. БУШ: РАЗГОВОР

Тајна чула мириза

Битна разлика између човека и животиња састоји се у овоме: човек се оријентише очима, животиње у већини чулом мириза. Облици, боје су елементи нашег света, док чуло мириза спада у други ред, ако не и у трећи. Чуло мириза је за нас, мање значајно и врши мањи утицај на наш дух но што је утицај онога што видимо. Међутим, миризи дејствују на осећања и на инстинкте, дакле, делују дуж границе која постоји између снова и потсвеснога. Ми смо свесни само онога о чему мислимо. У том погледу занимљиво је: на гласити да снова једнога човека који спава могу да буду под утицајем некога мириза.

ЊУХ ЖИВОТИЊА

Оно што се назива „свесним“ код животиња припада уствари зони несвеснога. Животиња се потпуно понаша под дејством инстинкта. Једино је човек устанују да влада својим инстинктима, што животиња не може. Разлог је тај, јер чуло вида код животиња уступа место чулу мириза. Миризи који леде ваздухом имају непосредног дејства на ток животињске душе, па је због тога и скала чула мириза код животиња много дужа него код људи. Ништа у свету није без мириза. Древне, животиње, људи, сви имају и зраче специјалним мирисима. И саме ствари, на око мртве, окупане су разним мирисима. Један град, неки кварт, нарочито у топлим крајевима, имају своје специјалне миризе. И саме људске расе поседују посебне миризе. Црци и Монголи одишу таквим дахом који је са свим непријатан Европљанима. Те еманације мириза углавном зависе од начина исхране. Код животиња мириз је главна карактеристика. Животиње њуше мириз других својих колега исте врсте, нарочито другога пола, и те миризе у стању су да осете са велике даљине. Чуло мириза лептира и неких других инсеката просто је несхватаљиво за наше мозгове, ми сматрамо да инсекти не одишу, и да тек понеки одише неким лаким миризом, као што је то пример код извесних колепотера, који миришу на лимун. Међутим, лептири су у стању да на стотине километара осете мириз својих женки, како је то већ утврдио познати француски ентомологист Анри Фабр.

ЧУЛО МИРИЗА КОД ДЕЦЕ ЈЕ ОСЕТЉИВИЈЕ

Сисари се деле на две групе: на визуелне и олфактивне. Међу првима се налазе во и други, који се оријентишу очима. Лав, када полази у лов, с времена на време застаје, и баца поглед свуда наоколо. Када мачка прође поред излога у коме се налазе птице она инстинктивно застане. Међутим, пас, типично претставник животиња које се оријентишу путем мириза, неће застати пред тим излогом, па чак, неће застати ни пред излогом у коме се налазе зечеви. Пас свога гospodara познаје само преко чула мириза. Животиње, на пример пси, код којих је чуло мириза јако развијено, поклањају своју пажњу једино мирисима, који су за њих од пресудне важности. Мириз руже или љубичице нема

Проф. др. Х. ВОЛБОЛД

ДРАМА ИЗ ЖИВОТА АНЗЕЛМА ФОЈЕРБАХА

У Земаљском позоришту у Кобургу приказана је с великим успехом драма Гезе пл. Цифре Неумрли лиц. Главна личност ове драме јесте велики немачки сликар Анзелм фон Фојербах. Мотив драме јесте живот великог немачког сликара у Риму који је био отсутан за његов уметнички развој и љубав са Наном Ризи која му је била најбољи модел.

Књижевни конкурс „Српског народа“

НАША земља је на путу обнове, и то обнове здраве и поштене, јер су њени најбољи синови прегли да је обнове, а то су у првом реду земљорадници, радници и омладина. У овим изванредним приликама, када су трагични догађаји из скорашије прошлости оставили дубоке бразде у свести заједнице и појединача, сви морамо показати изванредна прегнућа ради опстанка земље и бољег живота српског народа. Али истина је и то да ћemo опет зидати на песку ако обнова духа, нови дух, не буде у темељу наше нове државне и друштвене зграде. Зато свако отстрајивање, свако изоловање културних људи од тог посла јесте небропротив грех према народу и његовој будућности.

Када је својим мишицама запео српски сељак, српски радник и српски омладинац, нема тога софизма који би спречио да не прегне на посао и српски интелектуалац. Јер закон новога доба гласи, да национална елита има изванредну мисију, велике обавезе и тешке дужности у данима када се ради на чувању народног живота и изграђивању нове српске Отаџбине. И данас српски књижевници, песници, приповедачи и романсијери имају да следе светлим примерима својих претходника, оних великанова који су се налазили у првим редовима посленика кад је Отаџбина западала у тешке прилике. Данас више него ikada они морају бити учитељи и саветодавци свога народа; ни у ком случају не смеју остати скрштених руку, већ својим културним стварањем треба да покажу своје српско родољубље.

СРПСКИ НАРОД, који у сваком броју доноси читаве стране из српске културне прошлости и културне садашњости, расписује скроман књижевни конкурс, позивајући сва српска честита пера да у лепоти и у љубави испишу своју реч, своја осећања и да тиме допринесу општем раду на обнови земље. Хтели бисмо да у делима наших писаца одјекне неодољиво глас роднe груде, напољене знојем и крвљу српскога народа у непрекидности свога трајања место негативног космодолитизма и накалемљених туђинских утицаја.

СРПСКИ НАРОД исто тако овим својим конкурсом, имајући у виду тешке материјалне прилике, започиње скромну акцију за материјално помагање српских књижевника. Одобравајући ова схватања и настојања СРПСКОГ НАРОДА претседник Српске владе, генерал М. Недић, одредио је са своје стране три прве награде, док је министар просвете г. В. Јонић одредио три друге награде, а редакција СРПСКОГ НАРОДА створила је три треће награде, и то за: најбоље историске романе или драме, најбоље приповетке и најбоље песме.

НАГРАДЕ

ЗА НАЈБОЉИ РОМАН ИЛИ ДРАМУ ИЗ НОВИЈЕ СРПСКЕ ИСТОРИЈЕ: прва награда претседника Владе генерала Недића 30.000 динара, друга награда министра просвете г. Јонића 15.000 динара, трећа награда редакције „Српског народа“ 5.000 динара.

ЗА НАЈБОЉУ ПРИПОВЕТКУ: прва награда претседника Владе генерала Недића 15.000 динара, друга награда министра просвете г. Јонића 8.000 динара, трећа награда редакције „Српског народа“ 3.000 динара.

ЗА НАЈБОЉУ ЛИРСКУ ПЕСМУ: прва награда претседника Владе генерала Недића 7.000 динара, друга награда министра просвете г. Јонића 4.000 динара, трећа награда редакције „Српског народа“ 2.000 динара.

УСЛОВИ КОНКУРСА

Радове писане по могућству машином слати жириу под шифром. У засебном коверту приложити тачну адресу.

РОКОВИ за пријем радова су: за песму 1 мај, за приповетку 1 јун и за роман или драму 1 јули.

ЖИРИ

За оцењивање радова састављен је овај жири: др. Светислав Стефановић, Тодор Манојловић, др. Вељимиран Н. Димић, Никола Трајковић и Милош М. Милошевић.

ОБЈАВЉИВАЊЕ РАДОВА

Радови награђени првом, другом и трећом наградом биће објављени у нашем листу. Остали ненаграђени радови биће такође штампани у нашем листу са хонораром. Редакција „Српског народа“ придржава право да радове са овог конкурса штампа, такође у засебним књигама, са одговарајућим хонорарима учесницима.

Ира

Шум је сад лаган. То можда кћи Иродова игра.

Па више него ли деца кад баце танки свој клис
на длану неба месечева глава у белим капљама крви зvezданога бола
отсеченa је
и бачена
у вис.

И као та глава насрет плава глоба

седим на камену, на пољани, а вече на рамену ми спава.

Подбочен сам ћутњом, сам у априлу закован за тугу,

док снег ие од звезда

тихо

завејава.

Б. Л. ЛАЗАРЕВИЋ

РАДОМИР ЈОАНОВИЋ: АУТОПОРТРЕ

У недељу, 28 марта о. г. отворио се, после зимског одмора, поново, Уметнички павиљон да би нас обрадовао драгим и држивим уметничким поздравима из иностранства: изложбом наших сликара из заробљеништва. Једна приредба чији се значај не исцрпује у њеном чисто уметничком моменту и која чак и без обзира на овај има данас за све нас једну особиту вредност — наиме: осећајну, човечанску; али о којој баш зато са двоструким задовољством утврђујемо да је и у уметничком по гледу веома солидна и успела. Наши су сликари у заробљеништву радили не само са искреног поштовања достојном ревношћу и љубављу, већ, махом, и врло стваралачким еланом. То, делом, не би ни било толико изненадно када се узме у обзир да се међу њима налазе већ и познати, признати уметници какви су на пример Драги Стојановић, Сташа Беложански или Љубиша Наумовић. Али крај ових стоји, са врло привлачним, интересантним, дакле, одличним радовима, и неколико младих сликара који се сада јављају први пут. Тако одмах и у првом реду Милош Јонић и Радомир Јоановић који никако не чине утисак дебитаната; али тако и Брана Мирковић, Ђорђе Чермак и Димитрије Парамендић који су, иако познати већ и раније, у ствари такође тек овом приликом јасније потврдили свој талент. Нов је као сликар и Григорије Самојлов који иначе спада међу наше најистакнутије млађе архитекте.

Ова последња четири сликара, на целу са Наумовићем и Беложанским, а са њима и Браниславом Кришчинским, дали су, претежно, радове масном бојом. Сви они

ИЗЛОЖБА СЛИКАРА ИЗ ЗАРОБЉЕНИШТВА

показују, мање или више и сваки на свој начин, знатно знање и вештину у тој техници. Наумовић је широком кичицом и у деликатним хладним, суморним тоновима (ONO тумарно сивасто-плаво) овековечио разне изгледе заробљеничког логора и живота: блокове, бараке, болницу итд. Пејзажи од неке чудне, меланхоличне чаре који имају сећати и своју документарну вредност. Беложански је изложио поред две интересантне графике са мотивима из заробљеничког логора и неколико махом архитектонских предела из Св. Горе, нарочито из Хилендара који се одликују својим штедрим, пастозним колоритом и извесним романтично-декоративним, готово театарским схватањем предмета. Брана Мирковић дао је читаву једну колекцију портрета, хитро, импресионистички насликаних глава, често врло живо и маркантно окарактерисаних — и композицију „Богослужење“ која је такође веома топла у боји, у светlosti као и у целој концепцији. Чермак делује исто, изнад свега, својим ведрим и меким, флуидним колоритом и неком усрдном непосредношћу приказивања. Из тих његових квалитета почиње цела она тиха, интимна драж мале композиције „Партија карата“. Димитрије Парамендић је у једном добро постављеном и свеже бојадисаном портрету показао своју вештину, док је Самојлов у два-три интересантна портрета, односно аутопортрета, али нарочито у оној малој, тако фино просветљеној и просенченој сличици „Интиман кутак“, осведочио свој сликарски елан и свој израђени уметнички укус. — Бранислав Кришчински је у неколико платна са помало старијим акуратношћу фиксирао разне сценарије и реквизите заробљеничког логора, између којих се угодно издаваје једна већ шире, слободније третирана мртва приroda.

Милош Јонић је сликар ведре визије и живих, светлих боја које он уме складно и ефектно да повезује, да уобличује; у фигуранлим радовима, нарочито у портрету, сочним, енергичним потезом (два врло жива и изразита „Аутопортрета“), а у пејзажу, ентерјеру и сродним мотивима више меко, деликатно и са неком тихом лирском емоцијом (— на пример: „Поглед из логора“, „Прозор“ или она дражесна булка — „усамљена на стази“). Све су те слике рађене у акварелу. Али се поред њих видно

истичу и неколика платна; пре свега: онај топло осветљени пејзаж „Улаз у касарну“ и онај колористички тако богат и уопште веома апартни „Заробљенички пакет“. У мотивски привлачном и фино изведеном црteжу у глем „Пролеће у логору“ дао је најзад Милош Јонић и један узели пример чисте, црно-беле графике.

Радомир Јоановић показао се, у једном низу слика масном бојом, пастела и акварела, такође, као језгрит и темпераментан колориста а истовремено и одличан цртач. Његово платно „Часови забаве“ предочава нам у пастозној, жарко бојадисаној фактури један лепо запажен ведар призор из заробљеничког живота. Нешто слично имамо и у графички изврсно компонованом а

Војислав Шикопарија изложио је неколико дисcretno рађених пејзажа масном бојом и низ фотографија својих декоративних радова — који сведоче такође речито о животу наших уметника у иностранству.

На крају, онај који стоји стварно на челу целе те групе и који је као њен претставник и старији другар свих наших сликара из заробљеништва ову њихову изложбу и отворио: Драгомир Стојановић. Као графичар, карикатуриста, он заузима туједно засебно место. Његова уметност позната нам је одавно, позната је већ у цеој нашој зе-

МИЛОШ ЈОНИЋ: АУТОПОРТРЕ

тивне уметничке вредности, имају још и заслугу да су биле разонда и разбирига за наше заробљенике; оне ће бити то и за нас.

Тодор Манојловић

НОВО ИЗДАЊЕ ЦЕЛОКУПНИХ ДЕЛА ВИЛХЕЛМА БУША

Велико издавачко предузеће Браун и Шнајдер у Минхену слави ове године стогодишњицу свога постојања. Као колевка два стара и угледна немачка шаљива листа (*Fliegende Bleiter* и *Minhner Bilderbogen*) ово предузеће решило је да прослави свој јубилеј новим издањем целокупних дела Вилхелма Буша, неумрлог краља немачког здравог и популарног хумора. Ово издање први пут ће обухватити и књижевну заоставштину вазда ведрог шаљивине у црteжу и народском стиху.

Г-БА САМОЛОВ ГЛЕДА АУТОПОРТРЕ СВОГ МУЖА

колористички још сочнијем, раскошнијем пастелу „Купање“. Неколико снажно окарактерисаних портрета (и један Аутопортре) у топлом акварелу допуњују један благотворни задатак само у једном другарском кругу логора, фиксирајући као у неком кривом огледалу пролазне комичне монте и појаве овога. Ове духовите нове карикатуре Стојановићеве двоструко су нам драгоцене: јер оне, сем своје објек-

ЉУБИША НАУМОВИЋ: ЛОГОР.

ИЗ НЕМАЧКЕ ЛИРИКЕ

ЊЕГОВ ПОРТРЕ

Леп ко анђо, пун божанске страсти,
Првенство му младеж даје сва.
Дивна слика, да се може касти:
Рефлекс сунца да је с морског дна!

Пољубац му... рајско осећање!
Ко кад пламен с пламеном се вија.
Звуци харфе, кад свира, не мање;
Већ божанска влада хармонија.

Загрљај му: бесно усхићење!...
Вруће, снажно, срце срцу треба.
Уста... уши... неме... привићење...
кад дух лута пут плавога неба.

Дух се с душом бори; лети, снива...
Усне, лице, горе... подрхтава...
Душа души хрли... држле бива,
Да се небо са земљом раставља...

Отишо је... залуд! Ах, залуду;
Уздишућа оплакујем крах.
Њега нема... од сад ће да буду,
Жеље моје све у тужном: — мах!...

ШИЛЕР

Колин Рос о светско-политичкој борби за Африку

Немачки научни институт, који већ од пре рата врши мисију културног зближења између немачког и нашег народа, приредио је, у низу својих настојања у том циљу, у среду, 31 марта, у великој сали Коларчевог народног универзитета, предавање истакнутог немачког публицисте и путописца Колина Роса. Колин Рос говорио је о Светско-политичкој борби за Африку.

Колин Рос је светски путник, који је по својим хњигама о путовањима по свим континентима света познат и ван граница своје домовине. У својим делима и у својим филмовима он настоји да даде живу слику друштвених и привредних прилика у земљама, које је пропутовао, и да говори о проблемима, који одређују политичку слику света у садашњости. Најважнија његова дела, као на пример Море одлука, Данас у Индији, Сфинга која се буди, Са камером кроз Африку, Свет на ваги, Несавршени континент, Волја света, Између САД и поља, Наша Америка итд. показују, каквом реалношћу и бистрном писац гледа на прилике, у којима живе земље кроз које је путовао.

Не само личност предавача, већ и тема, која није само занимљива и значајна, већ о којој треба расправљати у овом времену, проузроковали су, да је предавање г. Колина Роса нашло на врло велики одзив публике. Предавању су присуствовали и највиши представници немачких и српских власти.

Симпатичног предавача поздравио је пре предавања вођа Немачког научног института професор др. Шмаус, који је у својим поздравним речима нагласио велики углед који ужива г. Колин Рос у целом свету због својих књига, које су преведене скоро на све језике.

Публика је поздравила г. Колина Роса бурним пљескањем. Г. Колин Рос у уводу је изјавио да он пре одласка у Београд није себи одредио тему предавања, већ да је тек на путу читао у Донаудајтунг-у, да треба да говори о светској политичкој борби за Африку. Његово предавање није било сувопарно предавање које се чита, већ пријатно причање рутинираног предавача и озбиљног познаваоца поменутог континента.

Искрцање Американаца и Енглаза у Северној Африци, наставио је г. Рос, проузроковало је да се цео свет почешо интересује за овај континент. Скоро цео свет данас нестрпљиво очекује вести о изгледима борбе у Тунису. Африка је данас постала она што је била раније, наиме медитерански континент.

Он је пропутовао Африку од Капштата до Каира за време од 13 месеци. Путовао је са целом својом породицом. Том приликом видео је, да је крајње време да европски народи постану свесни тога, како су лакомислено поступали при својој колонизацији. Он је већ онда знао, да ће азијски народи живети својим животом и да ће источни простор као резервирани простор за колонизацију, бити изгубљен и да ће, као једини простор за колонизацију, бити афрички простор. Али ту су се показале велике погрешке. Нижедна држава није водила у Африци исту колонијалну политику. Тако, на пример, ни Енглеска није водила у свим својим колонијама једну исту политику. Линија водија ове политике није била политика, већ привреда, наиме да се из ове земље извуче што више, да се створе пијаце за европске производе. При том се заборавило да Црни низу мала деца које треба васпитати.

Елементарни захтев европских колонијалних народа јесте, да ти народи створе јединствену линију колонијалне политике. То је могуће само онда, ако постоји једна Европа и ако нам је јасно шта значи Африка.

Треба да знамо да је Африка

интегрални део медитеранског континента. Ради се о томе да Европа нађе једну нову форму за себе и да у целини добије натраг медитеранску Европу, тј. Северну Африку. Америка је стогодина раније што је требало била откријена, па је због тога била Африка занемарена. Међутим, Европа нема ништа да тражи ни у Азији ни у Америци. Остаје само афрички простор.

Граница Европе не лежи на Средоземном Мору, већ на Сахари. Тако оно, што лежи јужно од сахарске пустиње, то је она права Африка, то је онај тропски континент. Што је северно од Сахаре, месо је нашег меса, kostи су наших костију. Поред ове просторне једнакости постоји и расна једнакост. Међу становништвом налазе се многи са плавим очима и плавом косом. Тако су на пример Бербери европска раса. А трећа чињеница је и културно јединство. Вековима је европска култура преовлађивала у Африци. Говорник набраја многе примере, између остalog да је на свом путовању наишао у једном селу јужно од Сфакса, у Тунису, на рушевине једне велике арепе — позоришта са 60.000 лица.

Ми морамо да поставимо нову синтезу, наиме велику стару синтезу, тојест да успоставимо средоземни простор, пошто смо у нашем животном простору угрожени од просторно түхих снага.

Г. Рос је затим говорио о приликама у Америци, у којој је живео више година. Г. Рузвелт је амерички народ припремио на мисао за рат у намери, да изазове енглеско-немачки рат. Тиме је хтео да сахрани енглеску Империју бар у западној хемисфери. На америчко-енглески рат није било могуће мислити. Много је једноставнији било пут да се иницијира енглеско-немачки рат, у току којег би Америка запосела енглеске поседе у западној хемисфери у виду разних база. Значајно је да минхенски договор, који је био инструмент мира, није био у Америци примљен са одушевљењем. Напротив је Америка онда била више огорчена против Енглеза Чемберлена, него против Немца Хитлера. Ипак је Рузвелту успело за руком да Енглеску гурне у рат против Немачке.

Међутим, Америка није очекивала овакав развој догађаја у Источном Азији. Она није правилно оценила отпорну снагу Јапана и његове огромне сile. С тога је Јапану ставила немогуће захтеве. Дошло је до рата, а Америка је увидела, да је изгубила своје шансе на Далеком Истоку. Због тога је дошло до напада на Северну Африку. Америка тиме није хтела да створи други фронт, или да ослободи извесне народе, већ да осигура афричке изворе сировина.

Ови напади Американаца морају уверити европске народе,

Слоб. врт. С. Ер. 2143. од 31. марта 1947.

ЗА СРПСКУ ОМЛАДИНУ МАЛИ МИШО

Посматрао сам га често из своје собе, како грубо поступа са својим вршњацима. Оно што је он хтео, то је морало бити. Ако би се неко упротивио, налетео би на њега песницама. Изгледало је као да не може да сквати, да се неко може упротивити његовим жељама. Био је мали и дебео. Могло му је бити 5—6 година. Глава лоптаста, ноге криве. Очи светле и живе. Уста преврзива. Веома ме је занимао овај малишањ. Једном, када се играо са својим вршњацима сав умрљан блатом, запитао сам га како се зове, а он ми одговори:

„Нецу да казем“. Затим се нагло окрену и врати својим друговима. Касније сам дознао да је избеглица, да има мајку и сестру и да му мајка пере рубље и тако издржава себе и децу. Мали грубијан звао се Мишо.

Једнога дана отишао сам да однесем неколико кошуља Мишиној мајци и да једно видим Мишу. Нашао сам их све на окупну. Мајку у поцепаној хаљини, нагнуту над коритом, малу шестогодишњу сестру, и њега ојукнутог, како стоји на прагу сиромашне избе и љутито ме посматра. Сирота жена веома се обрадовала новом послу и постојају још и ово: „Од како је пошао ногом, нисам га још ниједном пољубила. Када некад то покушам, почне да ме удара да морам одмах да га пустим.“ Такав је био мали Мишо.

Долазио сам од тада свакога месеца и редовно доносио рубље за прање. Мишо, када сам и даље виђао, остао је и даље исти: груб са својим вршњацима,

МОЈЕ ЦВЕЋЕ

Ој, моје цвеће,
Моје цвеће драго,
Ја сам на те увек
Сву пажњу полаго.

Ој, моје цвеће
Разноврсне боје,
Ја ћу тебе волети.
До старости своје.

Ти си лепо и миришно
И свако те воли,
Јер ти сваког развеселиш
И оног ког боли.

С тобом ките сватове
И девојке младе
И зато те сви народи
Са радошћу саде.

Рипањ
Душан Ђурић
уч. I раз. гимн.

непријатељски расположен пре-
ма мени.

Једнога дана, када сам по овичају донео рубље да ми се овичају, нашао сам Мишину мајку, сву уплакану. Кроз плач ми рече, да јој је ћерка болесна и да јој не може помоћи, јер нема новаца за лекара. Брзо сам ушао у собу и пошао ка кревету на коме је лежала мала девојчица. Била је у великој ватри. „Час дрхти као прут, час јој је опет објашњавала ми је уплакана мајка. Погледао сам малој у грло и констатовао, колико сам знао о симптомима болести, да мала има јаку ангину. Одмах сам дао мајци новац за лекара и изашао са њом из собе. Мишо, који је цело време стојао крај сестриког кревета, полетео је к мени, ухватио ми руку и почeo да је љуби. Био сам изненаден и дубоко ганут. Нисам могао да замислим да онај грубијан, који ми је онако држко рекао: „Нецу да казем“, може на овакав начин да изрази своју захвалност.

И сада, док ово пишем, још сам узбуђен, када се сетим те захвалности, коју нисам очекивао од малог грубијана.

Од тога дана, почeo је мали Мишо да се припитомљује.

У Панчеву, 1943.

Душ. М. Бирманац

СТАРА БАКА

У колеби малој живи
Погрђена бака стара,
Још остале она једна
Од толиких јој сестара.

Она стара сваког прима,
Ко на њена куџа врати,
Јер путника из далека
Сматра као свога брата.

Она стара сваком прича
Да је некад срећна била,
Имала је своју кућу
Где је мало боравила.

Имала је сестре, браћу,
Своју децу, верног друга
Ал' судбина њена беше
Да се њојзи само руга.

О, та смрт је неумитна!
Уграби јој миле љубе,
Само она оста тужна
У самоћи да увене.

Смежура се љено лице
Побелеше љене власи,
Ал' јој судба оставила
Нешто, што је и сад краси.

То је благост љене душе
И доброта љеног срца,
Које милошћу обасила
Сваког ко у болу грца.

Љубиша Јеремић
уч. V раз. IV мушке гимн.
у Београду

Прешлашице своје у заробљеништву на

СРПСКИ НАРОД

Прешлашице преса
Београд Влајковићева бр. 8

Тромесечна прешлашица са 45.—

Колин Рос о светско-политичкој борби за Африку

Немачки научни институт, који већ од пре рата врши мисију културног ближења између немачког и нашег народа, приредио је, у низу својих настојања у том циљу, у среду, 31 марта, у великој сали Коларчевог народног универзитета, предавање истакнутог немачког публицисте и путописца Колина Роса. Колин Рос говорио је о Светско-политичкој борби за Африку.

Колин Рос је светски путник, који је по својим хњигама о путовањима по свим континентима света познат и ван граница своје домовине. У својим делима и у својим филмовима он настоји да даде живу слику друштвених и привредних прилика у земљама, које је пропутовао, и да говори о проблемима, који одређују политичку слику света у садашњости. Најважнија његова дела, као на пример Море одлука, Данац у Индији, Сфинкс која се буди, Са камером кроз Африку, Свет на ваги, Несавршени континент, Волја света, Између САД и пола, Наша Америка итд. показују, каквом реалношћу и бистрим писац гледа на прилике, у којима живе земље кроз које је путовао.

Не само личност предавача, већ и тема, која није само занимљива и значајна, већ о којој треба расправљати у овом времену, проузроковали су, да је предавање г. Колина Роса нашло на врло велики одзив публике. Предавању су присуствовали и највиши претставници немачких и српских власти.

Симпатичног предавача поздравио је пре предавања вођа Немачког научног института професор др. Шмаус, који је у својим поздравним речима нагласио велики углед који ужива г. Колин Рос у целом свету због својих књига, које су преведене скоро на све језике.

Публика је поздравила г. Колина Роса бурним пљескањем. Г. Колин Рос у уводу је изјавио да он пре одласка у Београд није себи одредио тему предавања, већ да је тек на путу чито у Донауџајтинг-у, да треба да говори о светској политичкој борби за Африку. Његово предавање није било сувопарно предавање које се чита, већ пријатно причање рутинираног предавача и озбиљног познаваоца поменутог континента.

Искравање Американаца и Енглаза у Северној Африци, наставио је г. Рос, проузроковало је да се цео свет почео интензивно да интересује за овај континент. Скоро цео свет данас нестрпљivo очекује вести о изгледима борбе у Тунису. Африка је данас постала оно што је била раније, наиме медитерански континент.

Он је пропутовао Африку од Капштата до Каира за време од 13 месеци. Путовао је са целом својом породицом. Том приликом видео је, да је крајње време да европски народи постану свесни тога, како су лакомислено поступали при својој колонизацији. Он је већ онда знао, да ће азијски народи живети својим животом и да ће источни простор као резерва сировина бити изгубљен и да ће, као једини простор за колонизацију, бити афрички простор. Али ту су се показале велике погрешке. Ниједна држава није водила у Африци исту колонијалну политику. Тако, на пример, ни Енглеска није водила у свим својим колонијама једну исту политику. Линија водија ове политике није била политика, већ привреда, наиме да се из ове земље извуче што више, да се створе пијаце за европске производе. При том се заборавило да Црнци нису мала деца које треба васпитати.

Елементарни захтев европских колонијалних народа јесте, да ти народи створе јединствену линију колонијалне политике. То је могуће само онда, ако постоји једна Европа и ако нам је јасно шта значи Африка.

Треба да знамо да је Африка

интегрални део медитеранског континента. Ради се о томе да Европа нађе једну нову форму за себе и да у целини добије натраг медитеранску Европу, тј. Северну Африку. Америка је стогодина раније што је требало била откријена, па је због тога била Африка занемарена. Међутим, Европа нема ништа да тражи ни у Азији ни у Америци. Остаје само афрички простор.

Граница Европе не лежи на Средоземном Мору, већ на Сахари. Тек оно, што лежи јужно од сахарске пустиње, то је она права Африка, то је онај тропски континент. Што је северно од Сахаре, месо је нашег меса, kostи су наших костију. Поред ове просторне једнакости постоји и расна једнакост. Међу становништвом налазе се многи са плавим очима и плавом косом. Тако су на пример Бербери европска раса. А трећа чињеница је и културно јединство. Вековима је европска култура преовлађивала у Африци. Говорник набраја многе примере, између осталих да је на свом путовању нашао у једном селу јужно од Сфакса, у Тунису, на рушевине једне велике арепе — позоришта за 60.000 лица.

Ми морамо да поставимо нову синтезу, наиме велику струју синтезу, тојест да успоставимо средоземни простор, пошто смо у нашем животном простору угрожени од просторно туђих снага.

Г. Рос је затим говорио о пријликама у Америци, у којој је живео више година. Г. Рузвелт је амерички народ припремио на мисао за рат у намери, да изазове енглеско-немачки рат. Тиме је хтео да сахрани енглеску Империју бар у западној хемисфери. На америчко-енглески рат није било могуће мислити. Много је једноставнији био пут да се инсцијери енглеско-немачки рат, у току којег би Америка запосела енглеске поседе у западној хемисфери у виду разних база. Значајно је да минхенски договор, који је био инструмент мира, није био у Америци примљен са одушевљењем. Напротив је Америка онда била више огорчена против Енглеза Чемберленса, него против Немца Хитлера. Ипак је Рузвелту успело за руком да Енглеску гурне у рат против Немачке.

Међутим, Америка није очекивала овакав развој догађаја у Источној Азији. Она није правилно оценила отпорну снагу Јапана и његове огромне сile. С тога је Јапану ставила немогуће захтеве. Дошло је до рата, а Америка је увидела, да је изгубила своје шансе на Далеком Истоку. Због тога је дошло до напада на Северну Африку. Америка тиме није хтела да створи други фронт, или да ослободи извесне народе, већ да осигура афричке изворе сировина.

Ови напади Американаца моражују уверити европске народе,

Слободна Србија, бр. 2143, 31. марта 1942.

ЗА СРПСКУ ОМЛАДИНУ МАЛИ МИШО

Посматрао сам га често из своје собе, како грубо поступа са својим вршњацима. Оно што је он хтео, то је морало бити. Ако би се неко упротивио, налетео би на њега песницама. Изгледало је као да не може да сквати, да се неко може упротивити његовим жељама. Био је мали и дебео. Могло му је бити 5—6 година. Глава лоптаста, ноге криве. Очи светле и живе. Уста преврива. Веома ме је занимао овај малишањ. Једном, када се играо са својим вршњацима сав умрљан блатом, запитао сам га како се зове, а он ми одговори:

„Нецу да казем“. Затим се нагло окрену и врати својим друговима. Касније сам дознао да је избеглица, да има мајку и сестру и да му мајка пере рубље и тако издржава себе и децу. Мали грубијан звао се Мишо.

Једнога дана отишао сам да однесем неколико кошуља Мишиној мајци и да уједно видим Мишу. Нашао сам их све на окупну. Мајку у поцепаној хаљини, нагннуту над коритом, малу шестогодишњу сестру, и њега ојукнутог, како стоји на прагу сиромашне избе и лутито ме посматра. Сирота жена веома се обрадовала новом послу и постојају још и ово: „Од како је пошао ногом, нисам га још ниједном пољубила. Када некад то покушам, почне да ме удара да морам одмах да га пустим.“ Такав је био мали Мишо.

Долазио сам од тада свакога месеца и редовно доносио рубље за прање. Мишо, кога сам и даље виђао, остао је и даље исти: груб са својим вршњацима,

МОЈЕ ЦВЕЋЕ

Ој, моје цвеће,
Моје цвеће драго,
Ја сам на те увек
Сву пажњу полаго

Ој, моје цвеће
Разноврсне боје,
Ја ћу тебе волети.
До старости своје.

Ти си лепо и миришно
И свако те воли,
Јер ти сваког развеселиш
И оног ког боли.

С тобом ките сватове
И девојке младе
И зато те сви народи
Са радошћу саде.

Рипањ
Душан Ђурић
уч. I раз. гимн.

непријатељски расположен пре-
ма мени.

Једнога дана, када сам по бичају донео рубље да ми се опере, нашао сам Мишину мајку, сву уплакану. Кроз плач ми рече, да јој је ћерка болесна и да јој не може помоћи, јер нема новаца за лекара. Близо сам ушао у собу и пошао ка кревету на коме је лежала мала девојчица. Била је у великој ватри. „Час дрхи као прут, час јој је опет јако топло да се сва озноји“, објашњавала ми је уплакана мајка. Погледао сам малој у грло и констатовао, колико сам знао о симптомима болести, да мала има јаку ангину. Одмах сам дао мајци новац за лекара и изашао са њом из собе. Мишо, који је цело време стојао крај сестриног кревета, полетео је к мени, ухватио ми руку и почeo да је љуби. Био сам изненаден и дубоко гајанут. Нисам могао да замислим да онај грубијан, који ми је онако држко рекао: „Нецу да казем“, може на овакав начин да изрази своју захвалност.

И сада, док ово пишем, још сам узбуђен, када се сетим те захвалности, коју нисам очекивао од малог грубијана.

Од тога дана, почeo је мали Мишо да се припитомљује.

У Панчеву, 1943.
Душ. М. Бирманап

СТАРА БАКА

У колеби малој живи
Погрђена бака стара,
Још остале она једна
Од толиких јој сестара.

Она стара сваког прима,
Ко на њена куза врати,
Јер путника из далека
Сматра као свога брата.

Она стара сваком прича
Да је некад срећна била,
Имала је своју кућу
Где је мало боравила.

Имала је сестре, браћу,
Своју децу, верног друга
Ал' судбина њена беше
Да се њојзи само руга.

О, та смрт је неумитна!
Угради јој миле љене;
Само она оста тужна
У самоћи да увене.

Смежура се њено лице
Побелеше љене власи,
Ал' јој судба оставила
Нешто, што је и сад краси.

то

је благост љене душе
И доброта љеног срца,
Које милошћу обасила
Сваког ко у болу грца.

Љубиша Јеремић
уч. V раз. IV мушке гимн.
у Београду

Прешлаши је своје у заробљеништву на

СРПСКИ НАРОД

Прешлаши прими „Преса“
Београд Влајковићева бр. 8

Тромесечна прешлаши саје дин. 45.—

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ

За напредно живинарство

Инж. агр. Драг. Ј. Грујић: Извођење пилића природним и вештачким путем. Издање ИПРОЗ (Пољопривредна библиотека, св. 25), Београд 1942, стр. 44, дин. 10.

На нашем селу се живинарство сматра још и данас сасвим споредном граном сељачке привреде. Обично се овај посао препушта домаћици, која се њиме бави колико доспије, сад више, сад мање; или увек само онако како је научила од своје мајке. У последње време почело се о живинарству да води нешто више рачуна у толико, што су се почеле уводити и у наше сеоске живинарнике иностране сорте а неки су се живинари почели да баве производњом племенитих сората и јаја за насад. Економски ефекат ових новина, наравно, да није могао бити велик, може се рећи чак и да није био никакав, јер је живинарење и са племенитим сортама остало углавном исто као што је и било.

Савремено живинарство иде другим путевима. Истина ни оно не потцењује важност наследних особина у послу рационалног вођења живинарства; али их оно своди на праву меру, посвећујући пуну пажњу самоме поступку одгајања живине. Наиме, савремено живинарство полази са становишта, да је далеко економичније напредно живинарство са ма којом сортом живине од сваког другог живинарства, ако је вођено несавремено макар и са племенитим сортама.

Од свих послова у живинарству најважнији је посао око расплода живине јер од њега зависи успех свих других мера. Књижица инж. Грујића савесно обраћају ово питање све од момента ношења јајета па до одабирања одраслога пилета за приплод.

После општих упутстава, која вреде за извођење и природног и вештачког насада, следе упутства за извођење пилића природним путем а онда упутства за извођење насада у инкубатору. Књига је тако написана да може врло добро да послужи и ономе ко се само узгред бави живинарством и жели да га рационализира,

Инж. С. Ђ.

Напредно обрађивање земљишта

Добра Б. Тодоровић: Познавање и обрађивање земљишта, ИПРОЗ (Пољопривредна библиотека, свеска 35—36), стр. 76, дин. 10.

Земљиште не само што се разликује по својој мањој или већој плодности, него је и у саставу своме и у особинама често толико различито, да захтева сасвим нарочите начине обрађивања. Ова различитост земљишта може бити толика, да културне мере, ако нису прилагођене природи земљишта могу да изневере, па и да изазову сасвим супротно дејство. Према томе није довољно упознати само све мере модерног обрађивања него је потребно претходно упознати и само земљиште, његов састав и особине.

Добра Тодоровић у својој књизи Познавање и обрађивање земљишта бави се овим важним питањем. После увода о постап- ва

Културна мисија „Просветног гласника“

Др. Винко Витезица: Проблем српског уметничког стила

Уредник позоришног часописа „Српска сцена“ др. В. Витезица у своме чланку додирнује је мно- га значајна и актуелна уметничка питања. Између осталога вели:

„Нико не може и не сме да одрекне народу право на васпитање. Само присталице преви- велог принципа „уметности ради уметности“ тврде да уметност није одговорна ни традицијама народу, ни идеалима религије и нације, ни законима друштва и морала. То је основа материјалистичког схватања модерне уметности, негација свега идејног и духовног у уметности. Проблем нашег уметничког стила има да се реши не по узору на стране стилове (како се то до- сад радио) већ по угледу на наше српске великане, који су изданак свога тла“.

Борђе Мано-Зиси: О значају примењене уметности код нас

Кустос музеја др. Ђ. Мано-Зиси указује на вредност и потребу планског и практичног рада на примењеној уметности, која треба да буде дубоко национална и пионирска. Писац између осталога вели:

„За време либералистичке грађанске индустрије у XIX веку примењена уметност губи у стилу, техници и вредности. Поновни триумф духа друштвене целине над индивидуализмом и велики значај организованог посла добија свој видни знак у процвату примењене уметности. Наша примењена уметност има да се инспирише часном прошлостью наших заната и актуелним животним потребама“.

Драгутин Митровић: Нешто о нашем ћилимарству

У овом корисном чланку писац говори о нашој примењеној уметности уопште, а затим специјално о ћилимарству и усавршавању српскога стила у овој важној врсти примењене уметности. Писац предлаже отварање Института за ћилимарство у Београду. Тако би се од Београда, временом, створио један велики ћилимарски центар, који би до- принео економском и индустриском унапређењу земље.

На крају свеске налазе се разноврсне белешке, вести и обавештења о разним национално-прочитанку прегледу истакнутих светским, школским, педагошким, научним и другим културним писацима од ширег значаја. Ови најакцији су биле појединична, индивидуална. Поједини монаси делили су милостињу, завештавали легате. Постепено ова акција добија организован и колективни карактер. У нас је Св. Сава увео милосрдну делатност у два наша најистакнутија манастира, Хиландар и Студеницу.

Један весник нашег столећа

Das XX. Jahrhundert, Monatsschrift, Eugen Diederichs Verlag; Herausgegeben von Giselher Wirsing und Ernst Wilhelm Eschmann, V. Jahrgang, Heft 1, 1943. Einzelpreis RM 1.

Овај у сваком погледу одлични часопис збиља је један од весника новоевропског XX. века. Ту се из позваних пера тумаче погледи на свет, земље, народе и људе какве је његов први директор, др. Гизелхер Вирсинг још пре неколико година тумачио у два своја предавања, одржана у Београду. Свакога који је имао иоле разумевања за те погледе са уживањем ће у овом првом броју за 1943 прочитати на уводном mestу Вирзингова излагања о „Новом немачком свету“. У виду писма једном поручнику који се бори на источном фронту.

Одлични познавалац САД Фриц Можер у чланку „Војска без традиција“ приказује нам узлудне покушаје Рузвелтове Америке да на импровизираној и дилетантској бази створи нешто што би могло да се мери са војскама старијих војничких великих сила.

Неколико одличних снимака са Корзике, из Јужне Француске и Туниса приказују нам тачке које су од значаја за садашње ратно збијање на Средоземљу. Следују изванредне репродукције акварела и цртежа са Источног фронта.

Има лепих песничких прилога Ханса Шварца, Бода Шита и Франка Тиса.

Фридрих Шулце у студији „Век Прометеја“ даје неку врсту рехабилитације XIX. столећа. Име часописа у коме је ово објављено симболички доказује да прави људи XX. века долуше указују на многе идеолошке и друге заблуде претходног столећа, али да зато не потцењују његове велике тековине.

—»—

МАЛА ФИЛМСКА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА

Wunderwelt Film, herausgegeben von Heinz W. Siška, Verlagsanstalt Hüthig & Co., Heidelberg — Berlin — Leipzig 1943.

Ово је најновија књига из серија Чудеса филма и чудеса позорнице, која под уредништвом Хајнца Сишке треба да омогући и лаику да се удоби у тајне постанка — умног, материјалног и механичког — оних других трачица целулоида које служе као забава, разонода, потстрек и по- ука милионима људи. Ова се књига може сматрати читавом малом филмском енциклопедијом састављеном од многих индивидуалних чланака, јер у написима те књиге осветљавају се рођење и живот филма са сваког гледишка.

После неколико написа самог издавача Х. Сишке нижу се приложи о свим областима филмског стварања, почев од угледних филмских уметника и редитеља познатих у целом свету, па све до филмских операстра из немачких пропагандних одреда на Фронту и до стручњака из лабораторија за развијање и копирање. Г. В. Либенхајнер пише о теми Хармонија слике, речи и звука у филму, а Олга Чехова о теми Жена као филмски уметник.

Ова енциклопедијска збирка спада у дела која задовољују радозналост милиона и милиона старих и младих, без обзира на матерњи језик и климатски по-јас.

Инж. С. Ђ.

КОЛОНИЈАЛНА
РАДЊА
НА ВЕЛИКО

„Касмај“

КАРАЂОРЂЕВА 67

ТЕЛ. 25955-25972

Има на лагеру
већу количину
коломасти жуте,
црне и браун.
Марка „Победа“
и другу робу.

ПРОМЕТНА БАНКА А. Д.

БЕОГРАД

КНЕЗ МИХАИЛОВА 26
(улаз из Књ. Љубице)

Врши све банкарске послове
и прима улоге на штедњу.

ТЕЛЕФОНИ:
25580 и 26247

Државна класна лутрија

Лутријски план за наступајуће шесто коло срећака, који је ступио на снагу, у највећој мери се разликује од до-
садашњих лутријских планова послератне емисије срећака.

Место досадашњих 16.000 згодитака у укупној вредности од Динара 15,477.200.—, нови лутријски план предвиђа
16.000 згодитака у укупној вредности од

Динара 30,956.000.—

са четири премије од Дин. 250.000.—, 300.000.—, 500.000.— и великим премијом у трећој класи од

Динара 1,000.000.—

и са великим бројем већих згодитака и то: 1 од Дин. 200.000.—, 2 по Дин. 100.000.—, по 5 од Дин. 80.000.—, и 60.000.—,
11 од 50.000.—, 16 од 40.000.—, као и знатно повећани број других згодитака од Дин. 30.000.—, 25.000.—, 20.000.—,
16.000.—, 12.000.—, 10.000.— и других средњих и мањих згодитака.

За исплату ових добитака без икаквог одбитка јамчи држава.

Нови лутријски план предвиђа емисију од укупно 40.000 срећака. Цена срећака износи Дин. 100.— за једну че-
твртину за сваку поједину класу.

И ово шесто коло срећака има три класе, са извлачењима, и то:

- I класа 10 маја 1943 године,
- II класа 7 јуна 1943 године,
- III класа од 8 до 28 јула 1943 године закључно.

Срећке I класе пуштају се у продају почев од 5 априла 1943 године, и могу се набавити код овлашћених прода-
ваца и њихових потпродајаца којих има у свима местима на територији Србије и Баната.

184 1—1

МАЛИ ОГЛАСИ

СВАКА РЕЧ ДИН. 3.—
ДРЖАВНА ТАКСА
ДИН. 5.—

ПОСЛОВНУ КЊИГИЦУ добијену из Претстојништва полиције, Крагујевац за 1939 годину, број 0266322 изгубио сам. Оглашујем је за неважећу. — Милан Раденковић, бравар. 208 1—1

МОЈ СИН Милија Павловић из Ђурђева срез лепенички тукао ме је. Тужио сам га суду и данас је осуђен. Изјављујем да га од данас не признајем за сина, те нема право на моју покретну и непокретну имовину. — Ранко Павловић, село Ђурђево. 209 1—1

ДИНАРАК КУПУЈЕ сав боли на-
мештај, спаваће собе, трпезарије,
хорнцимере, комбиноване собе,
целе станове. »Динарак«, Ћирила
и Методија 2, тел. 40-665.
85 7—10